ROC FRIESE POORT

SOCIAL MEDIA

DOCENTENHANDLEIDING

Janneke Dölle
December 2015

Inhoud

Inleiding 4
Verantwoording 5
Goed onderwijs bij entree 6
Kwalificatiestructuur 8
Visie op onderwijs en leren 9
Visie op omgangskunde 12
Lessenreeks social media 16
Didactisch uitgangspunt 17
Sociale media in het mbo onderwijs 20
Achtergrondinformatie 21
Theorie les 1: privacy & gevaren 23
Lesformulier Privacy & gevaren 27
Les 1 social media: privacy & gevaren 31
- Werkvorm 1 Actualiteit 31
- Werkvorm 2 Onderwijsleergesprek dwangneuroses 31
- Werkvorm 3 Voor- en nadelen van social media 32
- Werkvorm 4 Stellingdiscussie 33
- Werkvorm 5 Denken, delen, uitwisselen 33
- Werkvorm 6 Drie vragen 34

Theorie les 2: cyberpesten 35
Lesformulier cyberpesten 37
Les 2 social media: cyberpesten 40
- Werkvorm 1 Actualiteit 40
- Werkvorm 2 Individuele opdracht 41
- Werkvorm 3 Onderwijsleergesprek 42
- Werkvorm 4 Stillewanddiscussie 43
- Werkvorm 5 Drie vragen 44

Theorie les 3: sexting en grooming 45
Lesformulier Sexting & grooming 46
Les 3 social media: sexting en grooming 50
- Werkvorm 1 Actualiteit 50
- Werkvorm 2 Onderwijsleergesprek 51

Werkvorm 3 Stellingdiscussie 52
Werkvorm 4 Actualiteit 52
Werkvorm 5 Onderwijsleergesprek - zelfbeeld 53
Werkvorm 6 Casus - internetcontact 54
Werkvorm 7 Informatie 54
Werkvorm 8 Evaluatie 55
Werkvorm 9 Jubel –en Klaagmuur 55
Toetsvorm 56
Eindopdracht Blog 58
Beoordelingsformulier Blog 59
Evaluatie 60
Nawoord 61
Bibliografie 62

Inleiding

In de huidige maatschappij is de rol van het internet en de social media groot. Dit brengt nieuwe risico's met zich mee en vertaalt zich naar het opgroeien en opvoeden van kinderen. Het vergroten van de weerbaarheid van kinderen ten aan zien van deze risico's is dus van groot belang, evenals de signalering en ondersteuning door opvoeders.

De lessenreeks social media is bedoeld om jongeren bewust te maken van de 'gevaren' en het eigen gedrag. Tijdens deze lessenreeks wordt er kennis gemaakt met de gevaren van social media, cyberpesten, sexting en grooming. In elke les wordt een gedeelte theorie behandeld en zijn er verschillende opdrachten. Per thema is verrijkingsstof en achtergrondinformatie toegevoegd. Lees dit ter voorbereiding door en bekijk eventueel de genoemde websites voor meer informatie.

Verantwoording

Inhoud
De lessenreeks bestaat uit drie verschillende onderwerpen: privacy&gevaren, cyberpesten en sexting & grooming. Het zijn actuele onderwerpen die je in de lespraktijk tegen komt.
De onderwerpen zijn gekozen op basis van ervaringen, behoefte en praktijkvoorbeelden van docenten.

Werkvormen
Een didactische werkvorm kent twee kanten, een activiteit van de docent en een activiteit van de leerlingen. Deze moeten vanuit samenhang en wisselwerking bekeken worden. Docentactiviteiten zijn concreet waarneembare gedragingen zoals opdrachten geven, uitleggen, vertellen, coaching, beurten geven enz. Ook leerlingenactiviteiten zijn bepaalde zichtbare gedragingen zoals: antwoord geven, opzoeken, invullen, luisteren, experimenteren, informatie verzamelen en weergeven, uitleggen enz.

- Bepaling van de beginsituatie
- Oriëntatie (taakstelling en motivatie)
- Herhaling (oproepen van relevante voorkennis)
- Verwerving (van kennis en vaardigheden)
- Verwerking (adequate oefening)
- Toetsing of evaluatie

Bovenstaande fasen heb ik toegepast in het ontwikkelen van de lessenreeks.

Het proces bestaat uit de vragen en opmerkingen van de studenten die de aanleiding tot het gesprek zijn. Ook wel het open kringgesprek genoemd waarbij het gaat om de interactie tussen studenten. De docent grijpt alleen in als er iets mis dreigt te gaan. In de lessenreeks heb ik ook een aantal keer het onderwijsleergesprek als werkvorm gebruikt. Een gesloten kringgesprek is een onderdeel van de didactische opbouw van een les. Het gaat daarbij om het bereiken van een vooropgezet doel. Het gespreksonderwerp houdt zo mogelijk een probleem in dat om een oplossing vraagt. Het onderwerp van het gesprek is bepaalt dus de docent kan zich goed voorbereiden. (Hoogeveen, 2008)

In de lessenreeks heb ik gekozen voor werkvormen waarbij er samenhang is en een wisselwerking tussen de docent- en leerlingenactiviteiten. Ik heb de werkvormen bepaald aan de hand van de gestelde doelen. Daarnaast heb ik gekozen voor visualiseren door middel van filmmateriaal en afbeeldingen.

Relatie tot omgangskunde

http://nos.nl/artikel/2028797-scholen-omarmen-smartphone-tegen-wil-en-dank.html

In bovenstaande link een voorbeeld van de relatie tot omgangskunde. De mobiele telefoon is namelijk niet meer weg te denken en is definitief doorgedrongen tot de lespraktijk. Het is belangrijk dat docenten weten wat de mindere leuke kanten zijn van de mobiele telefoon bijvoorbeeld cyberpesten en sexting. Docenten kunnen met behulp van de lessenreeks het gesprek met de studenten voeren. Daarnaast kunnen de gebruiksregels van de mobiele telefoon in de lespraktijk besproken worden.

Goed onderwijs bij entree

Visie op leren
De Entreeopleiding is bedoeld voor studenten die geen diploma behaald hebben. Studenten variëren in leeftijd tussen de 16 jaar en 30 jaar. Een deel van de studenten komt uit het voortgezet speciaal onderwijs en Praktijkonderwijs, anderen komen uit het vmbo of havo. Sommige studenten stromen direct uit een vorige opleiding door naar de Entreeopleiding; anderen hebben jaren geen onderwijs gevolgd. De doelgroep van de Entreeopleiding is divers; maatwerk is en blijft daarom de kern van het onderwijs en de begeleiding bij de Entreeopleiding.
De entreeopleiding is gericht op het behalen van een diploma dat toegang biedt tot vervolgonderwijs, maar kan ook leiden tot uitstroom naar de arbeidsmarkt.
Goed onderwijs en goede begeleiding vormen de kern van de Entreeopleiding. Goed onderwijs moet aansluiten bij wat er gebeurd in de maatschappij, de arbeidsmarkt en het vervolgonderwijs. Leren en handelen in actuele praktijksituaties zijn onmisbaar voor de aansluiting op de arbeidsmarkt. Niet alleen kennis en vaardigheden zijn hierbij belangrijk, maar ook de houding van studenten. Hier werken docenten en praktijkopleiders samen met de studenten aan. In de begeleiding staat de pedagogische relatie centraal.

Onderwijs
Over het algemeen zijn Entreestudenten doeners, ze willen de leerstof als betekenisvol ervaren, hebben een korte spanningsboog, hebben succeservaringen nodig, willen serieus genomen worden en hebben behoefte aan duidelijkheid en structuur.
Voor de opleiding betekent dit:
Maatwerk:

- *Aansluiten op het niveau (en leeftijd) van de student (oa mogelijkheden tot versnellen en vertragen) en tegelijkertijd: structuur/ groepsgevoel*
- *Mogelijkheden voor verrijking, verbreding en herhaling*
- *Docent moet kunnen differentiëren*
- Betekenisvol leren: leren in en vanuit de praktijk (zie voor de uitwerking “positionering van de BPV”)
- Korte instructiemomenten
- Veel afwisseling en actieve werkvormen
- *Werkvormen op basis van 21th century skills*
- *Inzet van digitale tools (Kahoot bijv)*

Duidelijkheid (weten waar je naar toe werkt) en structuur (studenten aan de hand nemen)
Succeservaringen: zichtbaar maken wat er geleerd is (bijv. door een presentatie, werkstuk, ouders uitnodigen om producten te bekijken, werkveld als jury inzetten etc)
echte kansen bieden.

Breed versus smal
Sommige Entreestudenten weten heel goed wat ze willen, anderen weten dat nog helemaal niet. Loopbaanoriëntatie is voor alle Entreestudenten van belang. Voor het werkveld zijn arbeidsvaardigheden over het algemeen belangrijker dan beroepsvaardigheden, maar smalle, branchegerichte onderdelen (modules, certificaten) bieden wel meerwaarde voor het werkveld. Een groot deel van de studenten stroomt door naar niveau 2; de minderheid stroomt uit naar werk.
Voor de opleiding betekent dit dat er aandacht moet zijn voor:

- Loopbaan oriëntatie
- Mogelijkheid om te wisselen van richting
- Arbeidsvaardigheden
- Branchegerichte modules (zoals VCA/ heftruck)
- Uitstroom naar werk en doorstroom naar niveau 2

Positionering van de BPV
Leren in en vanuit de praktijk betekent voor de opleiding:

- Lintstage (gedurende het gehele schooljaar)
- Leren op de werkplek
- Praktijkopdrachten (opdrachten vanuit de praktijk op school uitvoeren en algemene opdrachten in de praktijk uitvoeren)
- Aandacht voor arbeidsvaardigheden
- Aandacht voor theorie en AVO in de praktijk
- Theorielessen en AVO-lessen koppelen aan praktijk (praktijkvoorbeelden, cases, echte opdrachten van opdrachtgever uit de praktijk gebruiken)
- Gastdocenten en excursies
- Studenten experts maken

Begeleiding
Onderwijs en begeleiding zijn bij de Entreeopleiding gerelateerd aan elkaar: de begeleiding gebeurt tijdens de les zodat direct ingespeeld kan worden op wat er nodig is. Dit vraagt van de Entreedocent dat hij zowel vakinhoudelijk als pedagogisch didactisch bekwaam is.
Studenten hebben één vast aanspreekpunt (voor stage, school, loopbaanontwikkeling). Met deze docent is laagdrempelig contact mogelijk. Daarnaast is er binnen de opleiding een extra aanspreekpunt voor passend onderwijs.

Examinering en beoordeling
Entreestudenten hebben succeservaringen nodig. Dit betekent dat ontwikkelingen en successen tussentijds regelmatig zichtbaar worden gemaakt (geldt ook voor de BPV). Als een onderdeel/ module afgerond is wordt deze module ook afgesloten ("gevierd") met een meting (toets, opdracht of examen). Deze meting wordt beoordeeld; de student krijgt feedback.
Studenten leren tijdens de opleiding om toetsen en examens te maken: er wordt geoefend met voorbeeldexamens en toetsen/ opdrachten kennen een opbouw in lengte en moeilijkheid
Waar mogelijk wordt betekenisvol getoetst/ geëxamineerd (AVO koppelen aan beroepspraktijk).

AVO: generiek versus beroepsgericht
AVO wordt zowel generiek (basiskennis) als beroepsgericht ingevuld zodat de inhoud meer betekenis krijgt voor studenten. Beroepsgericht betekent bij de Entreeopleiding dat de inhoud van de AVO-vakken gekoppeld wordt aan de maatschappij en de arbeidsmarkt. (Goed onderwijs bij entree, 2015)

Kwalificatiestructuur

Keuzedelen

Kwalificatiedossier MBO
Profiel(en) : Keuzedeel

Keuzedelen zijn het meest besproken onderwerp bij de invoering van de herziening kwalificatiestructuur (IHKS). Keuzedelen zijn nieuw en bieden mbo-opleidingen de mogelijkheid snel in te spelen op ontwikkelingen in het beroepenveld en de regio. Ongeveer 15% van de onderwijstijd is gereserveerd voor keuzedelen. Keuzedelen worden gekoppeld aan één of meerdere kwalificaties, niet aan het dossier.

Keuzedelen zijn:

- Verbredend en/of verdiepend
- Beroepsgericht en/of gericht op doorstroom

Een student heeft een keuzedeelverplichting. Die verplichting hangt samen met de nominale studieduur van de opleiding:

- Niveau 1 Entreeopleiding (een jaar) 240 klokuren

De tijd die de student besteedt aan keuzedelen kan zijn:

- Begeleide onderwijstijd
- Beroepspraktijkvorming
- Zelfstudie

In het keuzedeel staat niet hoe de school het moet uitvoeren. Dit bepaalt de school zelf.

Met het volgen van een keuzedeel kan de student zich verbreden of verdiepen. Het keuzedeel maakt geen deel uit van een slaag-zak regeling maar moet wel geëxamineerd worden. (www.kwalificatiesmbo.nl/keuzedelen)

Visie op onderwijs en leren

Het nieuwe leren
Na het lezen en vergelijken van verschillende leertheorieën en onderwijsvormen kan ik zeggen dat ik een voorstander ben van het nieuwe leren in combinatie met het competentiegerichte onderwijs. Volgens hoogleraar orthopedagogiek *Luc Stevens*, de grote man van het nieuwe leren, zijn mensen gemotiveerd om te laten zien wat ze kunnen en gemotiveerd om meer te kunnen. Mensen hebben plezier in ontwikkeling. Het nieuwe leren wil uitgaan van de leervragen van de studenten. De student stelt een eigen studieplan op. (Het nieuwe leren)

In de lespraktijk merk ik dat studenten gemotiveerd raken als zij iets doen waar ze goed in zijn, dat wat ze kunnen. Ze willen laten zien wat ze kunnen, ervaringen delen en zich verder ontwikkelen. Voor de ontwikkeling van lesmateriaal probeer ik zoveel mogelijk bij de studenten aan te sluiten. Ik doe dit door middel van (persoonlijke) interesse en betrokkenheid bij hun leefwereld. Op deze wijze blijf ik op de hoogte van wat hen bezig houdt en kan ik mijn lesmateriaal daar op aan laten sluiten. Vanuit deze werkwijze en visie heb ik de lessenreeks social media ontwikkeld.

Competentiegericht onderwijs
Competentiegericht leren is gericht op het vergroten van de persoonlijke vermogens. Het gaat hierbij om kennis, vaardigheden en gedrag. Er wordt uitgegaan van de vermogens die iemand al beschikt. De student bepaalt grotendeels zijn eigen route wat de motivatie zal vergroten. Immers, de student heeft zijn studieplan zelf opgesteld. Tijdens het leerproces bouwt de student zelf aan de uitbreiding van zijn vermogens. Dat noemen we *constructivisme.* De student gebruikt diverse leerplekken zowel op de opleiding als in de beroepspraktijk.

Het onderwijs, bedrijfsleven en de overheid hebben met competentiegericht onderwijs een aantal doelen voor ogen, dat voortkomt uit de veranderde samenleving en arbeidsmarkt:

- Een betere aansluiting tussen opleidingen en de arbeidsmarkt. Naast kennis en vaardigheden, betekent dit ook het verwerven van beroepshouding.
- Een betere aansluiting tussen opleidingen en de belevingswereld van jongeren en jongvolwassenen: maatschappelijke en technische ontwikkelingen maken het noodzakelijk om het onderwijs aan te passen om studenten te boeien en te binden.
- De competentiegerichte kwalificatiestructuur biedt scholen de mogelijkheid om het onderwijs zelf vorm en inhoud te geven en het aan te laten sluiten bij de onderwijsvisie en de studenten op de school.
- Jongeren betere mogelijkheden bieden om door te stromen van het mbo naar het hbo. (Competentiegericht onderwijs)

Ik ben van mening dat de motivatie van de student zal worden vergroot al hij naar behoefte een eigen studieplan kan opstellen. Tevens maak je de op deze manier de student verantwoordelijk voor zijn eigen leerproces. De docent krijgt een meer coachende rol.

De docent als coach
De docent wordt in het competentiegerichte onderwijs niet minder belangrijk; zijn/haar rol verschuift echter van docerend, instruerend, naar begeleidend en coachend.
Als gevolg daarvan verschuift ook de relatie tussen docent en deelnemer van een asymmetrische relatie (de docent weet het en vertelt hoe het is) naar een meer symmetrische relatie (de docent coacht de deelnemers bij het zelfstandig verwerven van competenties).

Deze symmetrische relatie veronderstelt, veel meer dan in het traditionele onderwijs. De docent moet over competenties beschikken als:

- Ruimte geven aan het eigen ontwikkelingsproces van de deelnemer, rekening houdend met specifieke kwaliteiten van de deelnemer, de leerstijl, de motivatie, de persoonlijke doelen.
- Effectieve communicatie met deelnemers, zoals actief luisteren, vragen stellen, feedback geven, discussiëren met deelnemers, afspraken maken.
- Stimuleren van de ontwikkeling van metacognitieve ('leren leren') competenties van deelnemers zoals samenwerken, plannen, oriënteren, analyseren, evalueren en reflecteren (zelfevaluatie en –reflectie).
- Begeleiding van de deelnemer in het bereiken van zijn/haar (leer)doelen waarbij de docent als coach met een procesmatige, methodische aanpak de deelnemer leert op den duur verantwoordelijkheid te nemen voor het eigen leerproces. (Competentiegericht onderwijs)

De docent als coach past goed mijn werkwijze en visie op onderwijs. Ik vind het belangrijk om de jongere verantwoordelijk te maken voor zijn eigen leerproces. Op deze wijze leren ze zelf keuzes maken en eventuele gevolgen daarvan te overzien. Tevens vergroot je met deze aanpak de zelfstandige vaardigheden en het bewustzijn van eigen gedrag en inzicht. Uiteindelijk gaat het om de toekomst van de jongere waarover hij zelf de regie heeft en keuzes maakt. In de rol van docent lever je een bijdrage aan de ontwikkeling en stoom je als het ware de jongere klaar voor de maatschappij. Mijn inziens doe je dat door ruimte te creëren waar ze mogen leren, oefenen, ontdekken en fouten maken. Uiteraard zijn er heldere kaders en grenzen. Deze zijn grotendeels door de leerlingen bedacht. Als blijkt dat iets niet werkt dan bespreek je dit en pas je het indien nodig aan. Op deze manier maak je ze onderdeel van het proces, oftewel hun leerproces.

Samenwerkend leren
Op de entreeopleiding heb je te maken met grote niveauverschillen. Het begrip differentiëren is voor mij dagelijkse praktijk. Op de entreeopleiding heb je te maken met verschillende culturen, achtergronden, leeftijden, leerniveaus, beperkingen etc. Het is moeilijk om klassikaal les te geven omdat je nooit helemaal bij iedereen kunt aansluiten. Tijdens samenwerkingsopdrachten ontstaan er geregeld conflicten. De andere kant is dat ze van elkaar kunnen leren en door conflicten is er sprake van groei. Door aandacht te geven aan ieder zijn kwaliteiten komt de nadruk te liggen op wat iemand goed kan in plaats van de nadruk te leggen op wat iemand minder goed kan. Deze wijze van benadering zorgt voor een positieve sfeer en begrip voor elkaar. Als je van elkaar weet waar je goed in bent, waar je blij van wordt en waar je kracht ligt, is het makkelijk om elkaar daar op aan te spreken en elkaar hulp te vragen in lastige situaties. Ik besteed veel aandacht aan samenwerkend leren zoals bijvoorbeeld het feedbackspel. Ook heb ik een workshop over feedback geven & ontvangen ontwikkeld. Een goede samenwerking is het halve werk!

Mijn visie op ICT binnen het onderwijs
Het gebruik van ICT binnen mijn onderwijs ben ik als een zeer rijke aanvulling gaan zien. Ik ben me bewust geworden van de rol die ICT binnen mijn onderwijs kan betekenen. Ik vind het een uitdaging om mijn onderwijs zo efficiënt en effectief mogelijk te organiseren. Inmiddels heb ik de ervaring dat ICT binnen de organisatie van mijn onderwijs een behoorlijk grote rol is gaan spelen, terwijl mijn affiniteit met ICT niet heel groot was.

Door te werken aan het ICT Didactisch portfolio heb ik meer inzicht gekregen in de mogelijkheden die ICT kan bieden in het doceren van mijn vak omgangskunde. Ik heb geleerd hoe ik een digitaal arrangement kan maken via Google Classroom en kennis en inzichten kan toetsen bij mijn studenten door middel van bijvoorbeeld een Kahoot quiz. Door deze verschillende mogelijkheden ben ik enthousiast geworden en probeer ik steeds meer ICT hulpmiddelen uit.

In de eerste maanden heb ik veelvuldig gebruik gemaakt van PowerPoints om mijn lessen te ondersteunen. Nu maak ik hier minder gebruik van omdat mijn lesmateriaal grotendeels digitaal is. Op dit moment geef ik les op de Entreeopleiding niveau 1. Bij deze studenten is de spanningsboog vaak kort. Dit maakt dat mijn studenten door middel van een korte instructie aan het werk gezet moeten worden. Daarnaast heb ik gemerkt dat mijn studenten veel waarde hechten aan 'beelden' en videofragmenten. Door het digitaliseren van het lesmateriaal kunnen leerlingen in hun eigen tempo de opdracht bestuderen en eventueel het videofragment terug kijken. Videofragmenten kunnen een prachtige aanvulling zijn op de theorie. Op deze manier houd ik rekening met de verschillende niveaus.

Ik kan door mijn inmiddels opgedane ervaringen met ICT binnen mijn onderwijs concluderen dat het gebruik van ICT een grote invloed kan zijn op het leren van mijn studenten. Het geeft de docent en student extra mogelijkheden om te leerstof te kunnen toetsen, evalueren en checken. De studenten van de Entreeopleiding hebben veel baat bij het op verschillende (speelse) manieren toetsen van kennis. Het is mooi dat de nieuwe generatie studenten met ICT worden opgeleid, zodat de 'oudere' generatie docenten hier van kunnen leren en profiteren. Een docent die in staat is ICT op een juiste manier in te zetten bij het lesgeven, kan er voor zorgen dat de kwaliteit en opbrengsten van het onderwijs verbeteren. De aandacht ligt op het ontwikkelen van de eigen talenten.

ICT wordt vooral ingezet ter verbetering van de effectiviteit en efficiëntie van de lessen. Nieuwe didactische werkvormen doen hun intrede waarbij gebruik wordt gemaakt van internet, elektronische leeromgevingen en digitaal lesmateriaal. Leerlingen krijgen een actievere en participerende rol in het leerproces, werken steeds vaker samen aan opdrachten en gebruiken daarbij digitale hulpmiddelen voor het zoeken, delen en bewerken van informatie. Daarmee sluit het onderwijs aan op een veranderende maatschappij. Het onderwijs wordt aantrekkelijk, uitdagend en effectief gemaakt.

Let op!
Voor de lessenreeks sociale media heb ik een opdracht gemaakt over samenwerkend leren.
Het is een digitale opdracht: online een mindmap maken via Mindmeister. Deze opdracht is ter voorbereiding op de lessenreeks. In de lessenreeks worden werkvormen gebruikt waarbij een beroep wordt gedaan op vaardigheden als het gaat om samenwerken.

Als je gebruik wilt maken van deze opdracht dan kun je dit bij mij aangeven.

Visie op omgangskunde

Het vak omgangskunde draagt bij aan zelfstandigheid, onafhankelijkheid en verantwoordelijkheid van studenten. Studenten leren hun sociale en emotionele vaardigheden in positieve zin ontwikkelen. Het vergroten van kennis en inzicht geeft studenten de mogelijkheid tot controle over zijn of haar keuzes te verantwoorden. Door het herkennen van kwaliteiten maar ok valkuilen kan iedereen groeien. Als ik merk dat er in mijn klas sprake is van pesten zal ik aansluiten op de problematiek en mijn lesvoorbereiding hier op aanpassen. Ik vind dat dit een vaardigheid is die elke docent omgangskunde moet beheersen. Met deze kennis en vaardigheden onderscheiden de docenten omgangskunde zich.

Ik wil een sfeer in de klas neerzetten waar mensen zich geaccepteerd en veilig voelen en zichzelf kunnen zijn! Ik wil studenten laten nadenken over zichzelf, anderen en de maatschappij waar ze deel van uit maken. Ze zijn op weg naar hun identiteit. Dat doen ze door te ontdekken wie ze zelf zijn, door zich te onderscheiden van anderen of juist te conformeren aan anderen. Gevoelens kun je niet sturen, gedrag wel. Veiligheid, duidelijkheid, acceptatie en begrip zijn voor mij sleutelwoorden in de omgang met studenten. Ik hou van eerlijk en openheid. Ik sta open voor kritiek van studenten en durf mijn fouten toe te geven. Ik vind dat je jezelf moet blijven ontwikkelen. Ik heb gemerkt dat studenten het prettig vinden wanneer er een docent voor de klas staat die ook niet perfect is of hoeft te zijn. Hoe lastig studenten soms ook kunnen zijn, probeer altijd de positieve punten te benadrukken. Door deze benadering zullen studenten doorzetten in plaats van opgeven. Ze zien een uitdaging in plaats van een opgave. Op deze manier kun je als docent omgangskunde een bijdrage leveren aan de ontwikkeling van een positief zelfbeeld en daarmee het vergroten van zelfvertrouwen. Kortom: een goede docent omgangskunde kan een bijdrage leveren aan een positieve ontwikkeling van een student en daarmee aan de maatschappij.

Collega's zijn een belangrijke factor in het onderwijs. Het is voor mij van belang dat er goed contact is onderling en sprake is van een prettige sfeer. Eigenlijk is mijn visie op omgangskunde toepasbaar op de omgang met collega's. Een veilig klimaat waarin je open en eerlijk naar elkaar kunt zijn is belangrijk. Waarin je op de hoogte bent van elkaar kwaliteiten en valkuilen kun je elkaar ondersteunen. Je kunt van elkaar leren.

Ruud Veltenaar (oktober 2015) vertelt in dit videofragment het doel van het onderwijs richting 2030. De wereld om ons heen vraagt het innerlijke van onze mensheid tot ontwikkeling te brengen. Waarde en idealen koppelen aan meesterschap en passie! In mijn lespraktijk besteed ik veel aandacht aan het persoonlijke. 'Het gaat om het creëren van een meerwaarde voor jezelf en voor anderen, in een baan of niet', aldus Veltenaar. Ik ben het er mee eens dat je op wat voor manier dan ook iets kan betekenen voor jezelf en voor een ander als je je meesterschap en passie ontdekt en het ontketend. In de huidige maatschappij ligt het accent voornamelijk op het eindresultaat. Zoals Ruud Veltenaar ook aangeeft is falen een tussenresultaat. Falen is het vinden van je weg naar het doel dat niet werkt. Uiteindelijk is de weg er naar toe een groot onderdeel van een leerproces. Ik zie mij zelf daarom ook als een coach die het individuele leerproces en het groepsproces begeleidt.
https://www.youtube.com/watch?v=BvWn3ch9iRM

Maatschappelijke ontwikkelingen
Maatschappelijke ontwikkelingen en het continu veranderende onderwijs systeem zorgen ervoor dat je continu in een groeiproces zit om passend onderwijs te kunnen geven. Daarom is het belangrijk dat je op de hoogte bent van deze ontwikkelingen. Het volgen van de actualiteit en het lezen van vakbladen zorgt ervoor dat je op de hoogte bent en dit in je lesvoorbereiding kunt meenemen. Denk bijvoorbeeld aan het nieuws over vluchtelingen en de recente aanslagen. Deze onderwerpen kun je verwerken in de lessen Loopbaan en Burgerschap.

Hieronder een voorbeeld van een recente maatschappelijke ontwikkeling:
http://nos.nl/artikel/2063573-ouders-geef-kinderen-les-in-omgangsvormen-en-sociale-media.html

In dit artikel wordt genoemd dat er op scholen meer aandacht moet worden gegeven aan omgangsvormen. Ik vind dat een docent zeker een rol heeft als het gaat om het pedagogische aspect. Ik ben van mening dat ouders en docenten meer moeten gaan samenwerken. Ik ben er van overtuigd dat je samen meer bereikt. Nu wordt de verantwoordelijkheid voor een groot gedeelte bij de docent neergelegd en zijn de verwachtingen hoog. Dit zorgt voor een hoge werkdruk en is vooral voor een beginnende docent erg lastig.

Er wordt tegenwoordig veel gesproken over de individualistische maatschappij. Hoe kunnen we dit doorbreken? Juist! Door het samen te doen, elkaar om hulp durven vragen, elkaar steunen en door de verantwoordelijkheid te nemen voor je rol als ouders of docent (opvoeders). Op deze manier geef je een goed voorbeeld en zal de jongere leren verantwoordelijkheid te nemen voor zijn eigen gedrag. Ik denk daarom dat de lessen omgangsvormen en social media een aanvulling kunnen zijn op het huidige aanbod. Steeds meer staan omgangsvormen centraal en krijgen sociale vaardigheden een grotere betekenis in onze maatschappij. Immers, zonder sociale vaardigheden wordt de omgang met andere mensen lastig en zullen er eerder conflicten ontstaan.

De reden waarom ik een lessenreeks over social media heb ontwikkeld is omdat zowel docenten als ouders niet goed weten hoe ze jongeren kunnen begeleiden als het gaat over het gebruik en de gevaren van social media. Er is behoefte aan kennis en (opvoedings)vaardigheden. Helaas krijgen niet alle jongeren vaardigheden aangeleerd of het juiste voorbeeld vanuit hun thuissituatie. Op dit gebied heeft de docent omgangskunde een grote meerwaarde. Tijdens de lessen omgangskunde kun je aandacht besteden aan de identiteitsvorming, de ontwikkeling, normen en waarden, gedrag, grenzen leren herkennen en bewaken, zelfbeeld, sociale contacten, sociaal netwerk, gespreksvaardigheden etc. Tijdens andere vakken wordt hier minder aandacht aan gegeven. Deze onderwerpen komen terug in project, Loopbaan en Burgerschap of studieloopbaan begeleiding.

Qua werkvormen maak ik regelmatig gebruik van rollenspellen, intervisie of samenwerkingsopdrachten. Ook laat ik ze zelf ervaren wat de risico's en gevaren van social media zijn door hier een opdracht aan te koppelen. Ik heb een opdracht bedacht waarbij ze elkaar moeten googlen. Wat komen ze tegen? Zou bepaalde informatie of afbeeldingen invloed kunnen hebben op een sollicitatiegesprek? Ook maak ik veel gebruik van het onderwijsleergesprek. Leerlingen vinden het prettig om hun ervaringen te delen.

Curriculum
Op dit moment is de werkgroep curriculum bezig met de ontwikkeling van nieuwe uitstroomprofielen. De beroepsdag zal uitgebreid worden met een halve lesdag waarin omgangskundige onderwerpen zoals de beroepshouding onderdeel zijn van het lesprogramma. Een docent omgangskunde kan een rol spelen in de ontwikkeling van het lesmateriaal. De betekenis van mijn visie op onderwijs en leren gaat uit van de aanwezige kwaliteiten en de zelfsturing van het eigen leerproces. De betekenis van mijn visie op het vak omgangskunde is gericht op jezelf, de ander en de samenleving. In de uitwerking van de uitstroomprofielen, die voldoen aan de eisen van het nieuwe curriculum heeft mijn visie geen directe consequenties. Eerder zal mijn visie een bijdrage leveren aan het ontwikkelen van lesmateriaal en nieuwe inzichten geven op onderwijs en leren.

Als onderdeel van de school zie ik het vak omgangskunde steeds belangrijker worden. We leven in een veeleisende en snelle maatschappij waarin prestaties erg belangrijk zijn. Sociale vaardigheden als: communicatie, conflicthantering, feedback; met kritiek omgaan en assertiviteit zijn belanrgijke vaardigheden die nodig zijn om deel te kunnen nemen aan de huidige maatschappij. Het vak omgangskunde heeft een grote meerwaarde voor het onderwijs omdat dit onderwerpen zijn die worden behandeld door de docent omgangskunde.

Vakdidactische uitgangspunten bij de vormgeving van het onderwijsproduct
De betekenis van mijn visie op onderwijs en leren heeft geresulteerd in een onderwijsproduct wat aansluit bij de leefwereld van de studenten. Ik heb de actualiteit en praktijkvoorbeelden vanuit mijn werkervaring in het onderwijsproduct verwerkt. Het doel van het product is dat ik de student wil laten nadenken over zichzelf, de ander en de samenleving (beroepspraktijk).

De wijze waarop ik het vakgebied omgangskunde wil geven is gericht op het bevorderen van het pedagogisch klimaat in de klas en gericht op de interesses van de studenten. Dit is van belang om goed aan te kunnen sluiten. Daarnaast richt ik mij op de motivatie en het leerklimaat waarin de studenten zich geaccepteerd en het gevoel van orde en veiligheid voelen. Ik bespreek dit met de studenten en vraag wat zij belangrijk vinden. De persoonlijke ontwikkeling van de student staat centraal.

Als docent is het belangrijk om eerst de beginsituatie in kaart te brengen. Wat weten de studenten al en welke vaardigheden hebben de studenten opgedaan? De beginsituatie geeft je de informatie die nodig is bij het kiezen van de leerstof en het organiseren van onderwijs. De doelgroep is gebaat bij afwisseling van werkvormen. Het inzicht geven in de lesdoelen is van belang zodat de studenten weten aan welke doelen gewerkt gaat worden. Leren gaat beter als de student een goed beeld heeft van de lesdoelen (het nut). De motivatie zal toenemen. Maak de studenten duidelijk waar je het over gaat hebben, wat er gaat gebeuren, wat je van hen verwacht en hoe de evaluatie er uit zal zien. Door de actieve werkvormen kunnen studenten verbanden leggen en nieuwe inzichten opdoen. Vergelijken welke overeenkomsten en verschillen er zijn is hierin een goed middel. Studenten zelf laten nadenken en laten reflecteren op hun eigen handelen is voor het leerpoces en de bewustwording van groot belang. Op deze manier kun je maximaal resultaat bereiken betreft kennis, houding en vaardigheden.

De doelstellingen van de opleiding betreft het vakgebied omgangskunde
Momenteel zijn wij als team bezig met visievorming van de entreeopleiding. Het accent op de vakinhoudelijk vakken zoals rekenen en Nederlands wordt groter. De studenten op de entreeopleiding hebben veelal leer- en/of gedragsproblemen. Eerder lag het accent meer op omgangskundige onderwerpen zoals: identiteit, wie ben ik, wat kan ik, wat wil ik, omgang met anderen, samenwerken, cumminicatie etc. Ook werd er tijdens project aandacht gegeven aan pesten, discriminatie en alcohol –en drugsgebruik.

Een doelstelling van de entreeopleiding betreft het vakgebied omgangskunde is opnieuw met elkaar in gesprek gaan over de betekenis van omgangskunde binnen de entreeopleiding. In januari 2015 gaan we hier over in gesprek.

Welke opbouw zit er in de lessen, vanaf het begin van het schooljaar naar het einde wat betreft de diverse onderwerpen/domeinen van de kennisbasis?

Periode 1:

- Kennismaken
- Samenwerken
- Identeit (wie ben ik, wat kan ik en wat wil ik)
- Eigen mening

Periode 2:

- Leerstijl
- Intervisie
- Reflectie
- Beroepspraktijk
- Waarneembaar gedrag

Periode 3:

- Presenteren
- Solliciteren
- Zelfstandigheidsbevordering

Periode 4:

- Evalueren
- Reflectie

Als het gaat om de praktische zaken dan denk ik dat er nog wel wat verbeterpunten zijn. Met name als het gaat om de beschikbaarheid van computers. Sinds dit schooljaar werk ik met Google Classroom, een digitale leeromgeving. Een zeer praktisch en bruikbaar programma als het gaat om ICT in het onderwijs. Tevens vind ik het klimaat in de school niet prettig. In de zomer is het bloedheet in de lokalen en in de winter behoorlijk koud. Het lesmateriaal in het mbo onderwijs moet grotendeels ontwikkelt worden door docenten. Er wordt weinig gebruik gemaakt van lesmehtodes. Het ontwikkelen van lesmateriaal neemt veel tijd in beslag en verhoogt de werkdruk.

Lessenreeks social media

Deze lessenreeks bestaat uit een drietal onderwerpen

1. Privacy & gevaren
2. Cyberpesten
3. Sexting & grooming

Elke les bestaat uit

- Kennisoverdracht door docent
- Individuele en groepsopdrachten
- Diverse werkvormen
- Huiswerkopdrachten
- Evaluatie van de workshop

Het lesmateriaal voor de docent bestaat uit

- Lesformulier
- Theorie die behandeld wordt, of verwijzing naar literatuur
- Opdrachten
- Werkvormen
- Bijbehorende powerpoint presentatie
- Evaluatie/feedbackformulier

Didactisch uitgangspunt

In deze lessenreeks is gebruik gemaakt van de didactische uitgangspunten van Marzano:

- Motivatie
- Nieuwe kennis verwerven en integreren
- Kennis verbreden en verdiepen
- Onderzoek doen
- Reflectie

Focus op kennis, focus op onderzoek doen, focus op ontdekkend leren: drie manieren van leren in vijf dimensies.

Drie modellen
Eigenlijk komt het werken met dimensies steeds neer op het stellen van een paar vragen. Hieronder volgen kernvragen per dimensie.

Dimensie 1

1. Hoe helpen we studenten een positieve houding ten opzichte van het klassenklimaat te ontwikkelen?
2. Hoe helpen we studenten een positieve houding ten opzichte van schoolse taken en opdrachten te ontwikkelen?
3. Hoe helpen we studenten om betrokkenheid bij het eigen leren te ontwikkelen?

Dimensie 2 over denken

1. Over welke inhoudelijke kennis hebben we het?
2. Hoe bieden we studenten een zodanige leeromgeving dat ze iets van die inhoudelijke kennis zelf ervaren?
3. Hoe helpen we studenten betekenis op te bouwen?
4. Hoe helpen we studenten leerstof in schema's te organiseren?
5. Hoe helpen we studenten leerstof te onthouden?

Dimensie 2 over doen

1. Over welke vaardigheden hebben we het?
2. Hoe helpen we studenten het stappenplan te achterhalen?
3. Hoe helpen we studenten de vaardigheid uit te proberen?
4. Hoe helpen we studenten de vaardigheid te automatiseren?

Dimensie 3

1. Welke kennis willen we verbreden en verdiepen?
2. Welke leeractiviteiten gebruiken we om studenten te helpen kennis te verbreden en te verdiepen.

Dimensie 4

1. Om welke kwesties gaat het hier?
2. Wie gaat de leertaak vorm geven?
3. Welke producten gaan studenten maken?
4. Hoe gaan studenten daarbij samenwerken?

Dimensie 5

1. Welke denkgewoontes gaan we benadrukken?
2. Welke denkgewoontes gaan we introduceren?
3. Hoe gaan we die denkgewoontes bekrachtigen?

Met welke dimensie je als docent bezig bent hangt af van waar je op dat moment met de studenten mee bezig bent en ook de context waarbinnen je werkt. Bijvoorbeeld van de onderwijsvisie op de school. Afhankelijk daarvan zijn er drie modellen te onderscheiden namelijk het kennisgerichte, het onderzoeksgerichte en het op ontdekkend leren gerichte model.

Tijdens het ontwikkelen van de lessenreeks social media heb ik voornamelijk het op ontdekkend leren gerichte model toegepast en verwerkt in de verschillende lessen. Daarom licht ik dit model hieronder toe. Dit model past ook bij mijn visie op onderwijs en leren: het nieuwe leren.

Focus op ontdekkend leren
Wat centraal staat bij het ontdekkend leren is dat de studenten hun eigen onderzoeksproject/leervragen ontwikkelen. De docent stimuleert studenten met hun eigen vragen op ontdekkingsreis te gaan. Hoe ga je nu te werk?

Stap 1: Je bepaalt om welke kennis (eindtermen, denken en doen) het precies gaat en die bied je aan volgens dimensie 2.
Stap 2: Met een van de denkvaardigheden uit dimensie 3 gaan studenten die kennis verbreden en verdiepen.
Stap 3: Je ondersteunt studenten bij het onderzoeken van hun eigen leervragen. Zowel inhoudelijk als qua vaardigheden: hoe pak ik het aan, hoe begin ik en hoe ga ik samenwerken (docent als coach).

Directe instructie
Bij directe instructie gaat het erom studenten te helpen bij het verwerven en integreren van kennis (dimensie 2) en die kennis te verbreden en verdiepen (dimensie 3) te helpen, want studenten en hun leren staan centraal, niet de docent. Als docent faciliteer je het leerproces door de stappen van denken en doen te volgen: met activerende opdrachten help je studenten betekenis te geven aan kennis, die te schematiseren en vervolgens te onthouden. Evenzo laat je je studenten op activerende wijze aan de gang gaan met het stappenplannen achterhalen, uitproberen en automatiseren van vaardigheden. Zo'n les begint bijvoorbeeld met een set: dat is de start van de les, waarin studenten nieuwsgierig gemaakt worden naar het onderwerp, en hen enige ervaring wordt geboden die betrekking heeft op het onderwerp. Dat kan in de klas gebeuren met behulp van krant, film of video of buiten de klas in de vorm van een uitstapje. Dan ga je aan de slag met het driefasenmodel van denken en van doen. Tijdens de les sta je als docent altijd model: je doet het goede leergedrag voor. Je sluit de les altijd met een terugblik: studenten formuleren wat ze hebben geleerd.

Begeleiden van zelfstandig leren
Bij het begeleiden van zelfstandig leren gaat het vooral om het coachen van studenten bij zelfwerkzaamheid. Bijvoorbeeld bij student-gestuurde taken uit dimensie 4. Studenten werken individueel of in groepjes aan hun projecten en leertaken. En terwijl ze hiermee bezig zijn, voer je als docent kleine gesprekjes met een student of met een groepje studenten. Deze begeleidingsgesprekken vormen het hart van dit soort onderwijs. Het gaat erom een band met studenten te krijgen en ze te coachen bij hun werk: de stappen van hun project/onderzoek. Coachen is helpen zonder overnemen. Helpen doelen helder te krijgen, helpen valkuilen te vermijden, helpen met het ontwikkelen van vaardigheden, helpen met een probleem uiteen te rafelen. En dat doe je door vragen te stellen.

Instrumenten
Er zijn verschillende instrumenten die je in kunt zetten om het zelfstandig leren te bevorderen.

- Het logboek;
- In het logboek leg je als student het voortgangsproces vast, je legt de voortgang in je eigen leren vast, je noteert invallen en vragen die bij je op komen, je noteert conclusies, je noteert problemen die je tegenkomt en wat dat met je doet en je reflecteert op je denkgewoontes;
- Werken met een portfolio;
- Studenten kunnen in hun – liefst digitale – portfolio allerlei eindproducten zetten, maar ook hun vorderingen op leer- en ontwikkelingslijnen en op academisch of beroepsgerichte competenties. Het portfolio is een krachtig middel om betrokkenheid van studenten bij hun eigen leren te bevorderen;
- Werken met student-coaches;
- Als je studenten leert te coachen, kunnen zij ten opzichte van elkaar de coachingsrol vervullen. Dit wordt door studenten als een bijzonder krachtige stimulans ervaren. Ze stellen elkaar vragen en leggen uit op een leerlingmanier. Ze begrijpen elkaar onmiddellijk;
- Assessment en beoordeling;
- Met behulp van het logboek en het portfolio wordt het mogelijk studenten in plaats van te beoordelen te assesseren. In een assessment ga je na wat een student al kan en wat hij nog niet kan en dus verder in moet ontwikkelen.

Het is belangrijk dat directe instructie en begeleiden van zelfwerkzaamheid elkaar afwisselen en ondersteunen. (Marzano, 2010)

Sociale media in het mbo onderwijs

In mijn visie op ICT in het mbo onderwijs heb ik uitgelegd op wat voor manier digitale vaardigheden en mediawijsheid een meerwaarde voor mijn dagelijkse lespraktijk zijn geworden. Daarom heb ik een aantal links toegevoegd die de docent kan helpen bij het toepassen van ICT middelen in de lespraktijk.

In dit videofragment wordt een presentatie gegeven door Ashwin Brouwer over de trending tools die je in de lespraktijk kunt toepassen.
https://www.youtube.com/watch?v=-hNoYLrsPKE

Social Media Wijs is gespecialiseerd op het gebied van mediawijsheid en digitale vaardigheden in het onderwijs.
http://www.socialmediawijs.nl/

In dit videofragment zie je de docent van de 21e eeuw.
https://www.youtube.com/watch?v=jZ_876q7ZwI

50 ideeën voor social media in het onderwijs.
https://www.youtube.com/watch?v=CXjGSt9Q5W0

In dit videofragment wordt op een zeer laagdrempelige manier de digitale wereld uitgelegd.
https://www.youtube.com/watch?v=wVqnXdTvs14

Social media in Nederland in cijfers.
https://www.youtube.com/watch?v=PONAp7NQZoI

Via deze website kun je lesmateriaal vinden van verschillende thema's rondom mediawijsheid.
www.mediawijsheidinhetmbo.nl

Op deze website is aanvullende informatie te vinden voor de lessenreeks. Je kunt de studenten de smartphone-verslavings-test laten doen en daarna in gesprek gaan over de uitkomsten van de test.
http://www.sevendays.nl/mediawijsheid

- Smartphone-verslavings-test
- Tips om af te kicken van je smartphone
- Tips om heftig nieuws te verteren
- Whatsappen met je leraar is not done
- Wat kun je doen als je (online) gepest wordt?
- Hoe herken je een nepprofiel
- Tips om social-media-blunders te voorkomen
- Elk kind heeft recht op internet
- Oorlog in je timeline

"Als je met jongeren werkt moet je zelf mediawijzer worden: wil je ze kunnen begeleiden. Het is hun wereld!"

Achtergrondinformatie

Deze achtergrond is ter ondersteuning voor de lessenreeks social media. Lees dit ter voorbereiding door.

De leeftijdsfase
De leeftijdsfase van ongeveer twaalf jaar tot midden twintig heet de adolescentie. Adolescentie ie een overkoepelend begrip voor puberteit en jeugd. Een van de meest ingrijpende verandering is het geslachtsrijp worden van de jongere. Het contact met leeftijdgenoten is voor adolescenten zo belangrijk omdat ze op deze manier afstand nemen van de volwassenen om zich heen. School is niet alleen belangrijk voor de toekomst, maar ook voor het contact met leeftijdgenoten. De omgang met leeftijdgenoten vervult verschillende functies. Een eerste functie is het oefenen met rollen die bij de volwassenheid horen, symmetrische in plaats van hiërarchische rollen en seksespecifieke rollen. Ten tweede fungeren leeftijdgenoten als opvang en bieden ze steun en solidariteit. Aan het eind van de adolescentie zijn vriendschappen vooral gericht op het samen ondernemen van activiteiten. Sympathie, loyaliteit en hulpvaardigheid zijn belangrijk. Als adolescenten ouder worden , wordt het accent verlegd naar de emotionele kant en staan trouw, vertrouwelijkheid en het zichzelf kunnen zijn op de voorgrond. Jongeren begeven zich in verschillende vriendschapsvormen, namelijk de groep en de individuele vriendschap. In de groep is een grote druk tot conformeren. Aan de ene kant levert dit spanning op door de drang tot autonomie en aan de andere kant biedt het nieuwe zekerheden als de zekerheden van thuis losgelaten moeten worden. Voor jongeren met een gebrekkig ontwikkelde sociale identiteit is de groepscultuur een eenvoudige weg om ergens bij te horen. De regels van de groep over uiterlijk en gedrag geven aan hoe de jongere erbij kan horen. Daardoor bestaat ook het gevaar van aansluiting bij een risicogroep. Het contact met leeftijdgenoten is wezenlijk, maar er kleven ook gevaren aan. (Delfos, 1999)

Peergroup
Een peergroup betekent letterlijk een groep mensen met ongeveer dezelfde leeftijd, sociale status en belangstelling. Bij jongeren heb je het dan over beste vrienden, maar ook over klasgenoten, vrienden uit de buurt en vrienden van vrienden. Tussen leeftijdgenoten zien we onderling drie soorten verbindingen: de ‘echte’, goede vrienden, de romantische en seksuele relaties en de bredere kring kennissen en bekenden. Alle drie de relatiesferen zijn belangrijk voor het welbevinden van de jongere. Psychologen benadrukken het belang van peers voor de ontwikkeling van jongeren, omdat de onderlinge relaties zijn gebaseerd op gelijkheid, wederkerigheid, samenwerking en intimiteit. Hoewel ze naar ouders en docenten steeds zwijgzamer lijken, communiceren jongeren continu, de hele dag door met elkaar. Ze delen de meest minuscule details. De psychologische behoefte om goede te liggen ‘in de groep’ is groter dan ooit. Internet en mobieltjes faciliteren deze behoefte 24 uur per dag, zeven dagen per week. (Nelis, 2009)

Online pesten
De laatste tijd besteden de media veel aandacht aan online pesten. Het beeld is dat online pesten een groot probleem is en een serieus gevaar vormt voor de geestelijke gezondheid van jongeren. De combinatie van echt en online pesten kwetst jongeren het meest.
Jongeren die van beide last hebben, zijn somberder, eenzamer en hebben een negatiever zelfbeeld dan jongeren die alleen online of alleen in het echt gepest worden. Het feit dat pesten een meer continu karakter heeft gekregen met de komst van internet, brengt wel extra risico's met zich mee. Terwijl jongeren vroeger thuis 'veilig' waren, kunnen ze nu dag en nacht tot in hun eigen slaapkamer door pesterijen achtervolgd worden. Het grote belang van groepsprocessen voor jongeren zien we ook in de social media terug. Als vrijwel de hele klas lid is van een groepsapp en een klasgenoot niet, of als verzoeken van om vriend te worden op netwerksites worden afgewezen, kan dat voor jongeren heel pijnlijk zijn, ook omdat het zichtbaar is voor de hele groep. (Nelis, Puberbrein, 2009)

Pesten
Tijdens deze leeftijdsfase staan leeftijdgenoten centraal. Het losmaken van ouders en het ontwikkelen van een eigen identiteit spelen hierbij een rol. Een fasegebonden probleem kan pesten zijn. Wanneer iemand slachtoffer van pesten is kan dit invloed hebben op de ontwikkeling. Hoe een jongere een traumatische gebeurtenis verwerkt, hangt van verschillende factoren af. De belangrijkste zijn de aanleg, de leeftijd, de weerbaarheid tegen stress, eerdere ervaringen met de gebeurtenis, de ernst van de gebeurtenis en het netwerk dat beschikbaar is voor de opvang. Tot dit netwerk van de jongere behoort ook de school. Daarom is het van belang dat docenten weten hoe ze hier mee om kunnen gaan. Het kan namelijk een groot verschil maken in de verdere ontwikkeling van de jongere.

Mediagebruik
Inmiddels heeft 99% van de Nederlandse jongeren thuis internettoegang, waarvan 41 % op eigen kamer. 13-16 jarigen besteden meer dan een uur aan social media. Bij 17-19 jarigen daalt dit naar een half uur, mede omdat deze groep meer uithuizig is en leeftijdgenoten dus meer real life en minder online ontmoet. Samenvattend kun je zeggen dat traditionele media, zoals tv, radio en tijdschriften van belang blijven maar dat internetgebruik er in belang en tijdsbeslag bij is gekomen en steeds meer een leidende positie inneemt. Nu steeds meer jongeren met een eigen laptop en/of smartphone kunnen internetten waar en wanneer ze maar willen, stijgt het aandeel van online media helemaal snel. (Nelis, Puberbrein, 2009)

Theorie les 1: privacy & gevaren

Hieronder een link van een filmpje over de gevaren van social media.
https://www.youtube.com/watch?v=3HxS-2i7Eus

Internet is niet meer weg te denken. Wanneer je online bent, gaat er een wereld voor je open. Je kunt er zoveel vinden. Maar ook jij bent vindbaar! Het maakt hierdoor niet meer uit of je in Amsterdam of in een gehucht woont. Welke gegevens geef je van jezelf bloot? En welke niet? Internet kan ook erg gevaarlijk zijn!

Digitale loverboys: werven / exploiteren meisjes via internet. Loverboys lijken hun werkterrein te verleggen van het schoolplein naar sociale netwerksites, jongerensites en chatboxen, zoals Hyves, Facebook, Sugababes/Superdudes, PartyPeeps 2000, Partyflock, Netlog, Tagged, TMF Chatbox en MSN, maar ook op diverse forums en dan voornamelijk in de 'problemenrubriek'. Dat jongeren foto's van zichzelf maken en vervolgens op social media plaatsen, gebeurt al jaren. Sinds de start van profielensites Sugababes.nl en Superdudes.nl in 2001 proberen jongeren al 'kudo's'(waardering) te verzamelen door hun profiel (en met name profielfoto) zo aantrekkelijk mogelijk in te richten. En dat is in de laatste jaren, zeker met de opkomst van allerlei fotonetwerken als Instagram, Tumblr en Pinterest, niet veranderd. Loverboys hebben een antenne om meisjes die tot de risicogroep horen eruit te pikken.

De praktijk
Tegenwoordig heeft bijna iedereen Facebook of een andere sociale netwerksite. Dit is erg leuk om in contact te blijven met je vrienden, maar ook leuk om je oude buurmeisje te vinden of een oud klasgenootje waarbij je op de basisschool zat. Maar Facebook of andere sociale netwerksites kunnen ook erg gevaarlijk zijn. **'Loverboys' zijn erg actief op sociale media.** Via een openbare Facebook van een artiest, een rapper of groep waar je fan van bent kunnen 'loverboys' je heel makkelijk vinden. 'Loverboys' speuren gewoon de ledenlijst af op zoek naar meisjes. Wanneer ze een meisje zien wat aan hun 'profiel' voldoet dan respecteren/liken ze bijvoorbeeld een foto of laten een leuk bericht achter, of nodigen je uit als vriend. Dit geld ook voor andere sites.

Op je Facebook staan heel veel persoonlijke gegevens; op welke school je zit, naar welke muziek je luistert, op welke plekken je graag komt, welke merken bij jou passen, persoonlijke foto's, noem maar op. Deze jongens zien dat en spelen daar heel handig en uitgekookt op in.
In het begin heb je leuk contact met die jongen. Je praat leuk met elkaar en eigenlijk ziet hij er ook wel erg leuk uit. Na een tijdje vraagt hij je om af te spreken. Inmiddels weten we allemaal dat je niet met een vreemde op een stille plek moet afspreken. Dus je spreekt met hem af in het centrum. Hij neemt je mee, trakteert je op een hamburger, milkshake. Allemaal erg leuk en gezellig. Je wisselt samen mobiele nummers uit en de week erna appt hij je regelmatig. Hij geeft je complimentjes en geeft je de indruk erg speciaal te zijn. En stiekem vind jij hem ook wel erg aardig en speciaal. Na een week spreken jullie weer met elkaar af. Hij komt je met de auto ophalen en jij verheugt je op weer een leuk, gezellig afspraakje. Hij neemt je met de auto mee naar een stille plek. Het afspraakje waar jij zo'n zin in had verandert op slag in een nachtmerrie. Op de plek waar hij je naartoe brengt wachten een aantal vrienden van hem op jullie. Eerst verkracht hij je. De jongens kijken naar je, lachen je uit, schelden je uit en maken opnames met hun telefoon. Vervolgens word je door de andere jongens verkracht. Ook hiervan worden opnames en foto's gemaakt. Totaal gebroken gooien ze je uiteindelijk uit de auto en moet je zelf maar uitzoeken hoe je thuis komt. Je voelt je leeg, vies, kapot, alles doet pijn. Je bent door 6 jongens verkracht, maar durft er met niemand over te praten. Na een aantal dagen stuurt hij je een appje waarin hij zegt dat je op een bepaalde tijd moet klaarstaan, omdat hij je dan op komt halen. Als je dat niet doet zorgt hij ervoor dat je klasgenoten de filmpjes te zien krijgen, maar ook je ouders en je vriendinnen. Natuurlijk wil je dit niet.

Je wilt niet ook nog eens voor hoer worden uitgemaakt. Dus je gaat naar de plek waar hij je opwacht. Hij neemt je daarna mee naar een hotel, industrieterrein, woonhuis of een andere locatie waar je vervolgens seks moet hebben met vreemde mannen. De filmpjes van de verkrachting die van je zijn gemaakt staan al op internet, op speciale sites, waar mannen op kunnen kijken en vervolgens een afspraak kunnen maken om met jou seks te hebben. Na het eerste afspraakje ben je al in handen van een loverboy. Vanaf dit moment zit je eigenlijk al klem, het enige wat ontzettend belangrijk is: PRAAT, NEEM IEMAND IN VERTROUWEN, ondanks alle vreselijke dingen die je op dat moment al hebt meegemaakt.
Internet is leuk, maar ook een gevaarlijk medium. Let op wie je in je vriendenlijst hebt. Accepteer geen mensen die je niet kent ! Iemand die je nog nooit hebt gezien en alleen via internet hebt gesproken is geen vriend. Wat heb je aan 800 vrienden als je verkracht wordt en er vervolgens met niemand over kan praten?

Waar moet je op letten bij het chatten
Geef nooit je adres en telefoonnummer als je niet zeker weet wie de persoon aan de andere kant is. Geef ook je e-mail adres niet aan andere chatters. Wees voorzichtig met webcammen. Zet je webcam niet aan voor personen die je niet kent. De persoon aan de andere kant kan de beelden opslaan, bewaren en aan andere personen laten zien. Om dit te voorkomen kun je beter niet cammen met vreemden. Zorg voor een goed wachtwoord. Je (bij)naam, sportclub of huisdier is makkelijk te raden. Verzin een wachtwoord dat lastig te raden is en gebruik bijvoorbeeld ook cijfers of leestekens.

Allernieuwste ronselplek van 'loverboys'
'Loverboys' zijn zeer actief op Cijferrating,- en Cijfergooien Twitter en Instagram accounts.

Cijferrating en Cijfergooien, wat is dat?
Het is erg hot onder de jeugd. Verschillende Twitter-accounts posten foto's van 'mooiboys' en 'chicks', die andere twitteraars dan genadeloos mogen becijferen en becommentariëren. Voor de lol. @CijferRating is bijvoorbeeld een account dat blijft groeien in aantal followers (ruim 66.000). Het is een account gericht op jongeren. Ook Facebook, Instagram en andere social media hebben overigens vergelijkbare 'beloningtools'.

Cijfergooien naar selfies
Het draait allemaal om selfies. Dat zijn zelfportretten gemaakt met een camera op armlengte afstand. De 'selfie' wordt daarna geplaatst op bijvoorbeeld een van de Twitter accounts en de meute gaat los met het geven van cijfers, het zogenaamde cijfergooien of cijferrating en maximaal 140 tekens lang commentaar.

Op kidsenjongeren.nl werd geschreven dat jongens en meiden graag, al dan niet door middel van selfies, willen weten hoe anderen over hun denken. Via de Twitter-accounts @CijferGooien, @CijferRating of @CijferMaster kunnen jongeren hun profielfoto of selfie laten 'gooien'. Leeftijdsgenoten kunnen dan vervolgens in een reactie, een cijfer geven. In veel gevallen is dat positief, maar het kan natuurlijk ook gebeuren dat er negatieve reacties worden gegeven.

Jongeren en social media gaan hand in hand als het gaat om erkenning en bevestiging. Vooral in de puberteit (maar zeker ook daarna) biedt social media een platform bij uitstek om het zelfvertrouwen van jongeren een duwtje in de rug te geven. Onder andere de zogenoemde selfies zorgen voor deze boost en zijn onder jongeren zeer populair als profielfoto of om likes mee te verdienen.

De keerzijde van dit soort 'spelletjes' is dat jongeren met cijfers en commentaar 'afgemaakt' kunnen worden en dat deze jongeren als gevolg hier van meer kans hebben op een depressie, laag zelfbeeld en zelfs suïcidaal gedrag. Juist deze kwetsbare jongeren worden er door 'loverboys' makkelijk 'uitgepikt'.

De loverboy geeft aandacht en in tegenstelling tot de rest een compliment en op dit soort momenten is het meisje of (soms) de jongen een zeer gemakkelijke prooi. Maar ook jongeren die hoog scoren op cijferrating/cijfergooien worden benaderd door 'loverboys'; de meeste tieners hebben namelijk, net als de meeste volwassenen overigens, een zwakke plek, die vaak genadeloos gevonden wordt door 'de jagers'.

Welkom dus in de duizelingwekkende wereld van cijfergooien! Waar het draait om grote borsten, prominent aanwezige kont en een sexy blik. Hoe zwoeler je blik, des te hoger je cijfer! Kortom je presenteert je zoals de doorsnee cijfergever jou wil zien. Gephotoshopt, nep en met andere normen en waarden, voor een waardering van een wildvreemde achter de computer. Ben jij dit? Hecht je echt zoveel waarde aan het cijfergooien?
Ben je overdonderd door iemand en heb je, je laten 'verleiden' onder druk, waarbij je halverwege of op het eind van het gesprek denkt dit voelt absoluut niet goed?
Maak printscreens van het complete gesprek en bewaar dit! (StopLoverboysNu)

Lesformulier Privacy & gevaren

Onderwerp van de workshop	**Privacy&gevaren**
Aantal deelnemende leerlingen	***Advies: niet te grote groepen***
Opleidingsniveau	***MBO, niveau 2, 3 en 4***
Tijdsduur	***Zelf in te vullen***

Beginsituatie:

- Het onderwerp is nieuw voor de studenten.
- Dit is de 1e workshop in een reeks van 3 met als thema social media
- De groep studenten maakt dag in dag uit gebruik van social media.

Algemene doelen voor de workshop:

- De student weet de betekenis van de begrippen cyberpesten, sexting en grooming en kan de gevaren van social media benoemen.
- De student krijgt inzicht in zijn eigen gedrag in het gebruik van social media.
- De student kan zijn eigen grenzen bewaken en aangeven in het gebruik van social media.
- De student kan op een verantwoorde manier met social media omgaan.

Doelen voor de workshop privacy & gevaren:

- De student kan de voor- en nadelen van social media benoemen.
- De student kan zijn gedrag in het gebruik van social media uitleggen.

Inhoud:

1. Korte introductie van de inhoud van de workshops: doelen van deze workshop en beginsituatie peilen.
2. Theorie en filmpjes met koppeling aan opdracht
3. Plenaire terugkoppeling
4. Evaluatie van de workshop

Inhoud:

- Korte introductie van de inhoud van de workshops
- Doelen van deze workshop
- Beginsituatie peilen
- Theorie en filmpjes met koppeling aan opdracht
- Plenaire terugkoppeling
- Evaluatie van de workshop

Tijd	Werkvormen	Inhoud	Wat doe ik	Wat doet de deelnemer	Materiaal/actie
09.20 - 09.30	Opening/welkom		Begroet de deelnemers bij binnenkomst en leg contact met hen door ze te begroeten. Sta bij de deur.	Deelnemers komen binnen en zoeken een plaats	
09.30 - 09.35	Start workshop, plenair Introductie van de inhoud van de workshop. Uitleg doelen van de workshop. Beginsituatie peilen.	Programma van deze bijeenkomst. De doelen van deze bijeenkomst. Beginsituatie peilen	Kijk rond en maak oogcontact. Zeg dat we gaan beginnen met de workshop en vraag aandacht. Geef ruimte voor het stellen van vragen. Benoem dat alles wat vandaag besproken wordt binnen deze 4 muren blijft. Ik verwacht hierin medewerking van alle studenten. Vraag of er iemand is die hier niet aan mee wil werken. Zo ja, dan mag diegene de klas verlaten.	Luisteren, individueel Actief meedenken Vragen stellen	Powerpoint
09.35 – 09.45	Werkvorm 1: Actualiteit Voorkennis activeren d.m.v. filmpje	Hoe verslaafd ben jij? http://www.youtube.com/watch?v=ZVVo6Dk5ZwE http://www.sevendays.nl/blog/de-grote-smartphone-verslavings-test	Wacht totdat iedereen stil is en klik op afspelen. Na het filmpje vraag je wie er op wil reageren. Luister en vraag door. Geef willekeurig een beurt. De studenten maken de smartphone-verslavings-test op hun mobiel of op de computer. Uitkomsten nabespreken.	Luisteren, individueel. Actief meedenken. Doen mee aan de discussie.	Powerpoint
09.45 – 09.55	Werkvorm 2: Theorie	Informatie geven over aandoeningen en dwangneuroses	Vraag aan een student of hij het voor wil lezen en stel daarna de vraag wie dit bij zichzelf herkent.	Luisteren, individueel Actief meedenken.	Powerpoint
09.55 – 10.05	Werkvorm 3: Voor- en nadelen	In de klas hangen twee flappen. De studenten schrijven de voor- en nadelen van social media op met behulp van post its. Ze plakken de post-its op de flappen.	Leg de opdracht uit en geef ze het startsein. Loop erbij langs en stel vragen om ze op gang te helpen.	Luisteren, Actief meedoen.	Powerpoint, twee flappen en post-its.

10.05 – 10.10	Plenair bespreken	Gebruik de dia ‘Nadelen volgens jongeren’	Vraag eerst om stilte en geef willekeurig een beurt. Vraag door. Begeleid de plenaire bespreking door gerichte beurten te geven.	Luisteren, individueel. Actief meedenken. Doen mee aan de discussie.	Powerpoint
10.10-1015	Pauze!	De studenten laten hun mobiele telefoon in de klas liggen en hebben 5 minuten ‘plas’ pauze.	Na de pauze gaan we bespreken hoe ze zich voelden zonder hun smartphone en wat hun op is gevallen.	Luisteren, actief meedeoen.	Powerpoint
10.15 – 10.30	Werkvorm 4: Stellingdiscussie Filmpje + stelling	Gebruik de dia ‘Wat zijn social media’ Laat eerst het filmpje zien daarna de stelling.	De studenten die het met de stelling eens zijn gaan staan en de studenten die het niet met de stelling eens zijn blijven zitten. Zet de studenten tegenover elkaar. Laat ze willekeurig hun standpunt verdedigen en vraag door. Let op: er is geen antwoord goed of fout! Het gaat bij deze opdracht om de eigen mening van de student. De medestudenten respecteren de meningen van elkaar.	Luisteren, individueel. Actief meedenken. Doen mee aan de discussie.	Powerpoint
10.30 – 10.40	Werkvorm 5: Denken, delen, uitwisselen. Plenair bespreken.	Bedenk veilige tips voor het gebruik van social media.	Leg de opdracht uit. De studenten bedenken in tweetallen veilige tips en wisselen dit met een ander tweetal uit. Na 5 minuten plenair bespreken. Schrijf de uitkomsten op het bord.	Naar elkaar luisteren. Actief meedenken.	Powerpoint, bord
10.45 – 10.50	Huiswerkopdracht: Eigen gedrag.	Maak een verslag van je eigen gedrag m.b.t. het gebruik van sociale media. Volgende keer meenemen.	Deel de vragen op een A4tje uit. Deze opdracht kun je ook in de les doen.	Luisteren.	Vragen op A4tje.

10.50 – 11.00	Werkvorm 6: Drie vragen Evaluatie	Welke gevoelens had je vandaag? Wat heb je vandaag geleerd? Wat ga je in de praktijk gebruiken?	Vraag de studenten wat ze van deze workshop vonden. Hebben ze iets geleerd wat ze nog niet wisten? En hebben ze nu meer inzicht gekregen in hun eigen gedrag m.b.t. social media? Bedank ze voor hun openheid en wens de studenten een fijne dag toe.	Luisteren. Actief meedenken.	3 flappen en post-its.

Les 1 social media: privacy & gevaren

Werkvorm 1 Actualiteit

Doelen	Materiaal	Voorbereiding	Werkwijze
Activerende opening	http://www.youtube.com/watch?v=ZVVo6Dk5ZwE	Computer + beamer aanzetten	Laat het videofragment zien
Voorkennis inventariseren	Hoe verslaafd ben jij? http://www.sevendays.nl/blog/de-grote-smartphone-verslavings-test De studenten maken de test op hun mobiel of computer. Uitkomsten nabespreken.		Vraag wat ze er van vinden en wat het verband met het onderwerp zou kunnen zijn
Ervaringen uitwisselen			Vraag zo nodig door als de studenten een kort antwoord geven

Werkvorm 2 Onderwijsleergesprek dwangneuroses

Doelen	Materiaal	Voorbereiding	Werkwijze
Kennisoverdracht door docent	Powerpoint (zie J-schijf)	Computer + beamer aanzetten	Vraag een student of hij de tekst voor wil lezen
		Literatuur aandoeningen en dwangneuroses bestuderen Informatie over nomofobie http://www.sevendays.nl/lifestyle-quiz/ben-jij-verslaafd-aan-je-smartphone	Ga met de studenten in gesprek en vraag of ze het herkennen en op wat voor manier
			Vraag zo nodig door als de studenten een kort antwoord geven

Werkvorm 3 Voor- en nadelen van social media

Doelen	Materiaal	Voorbereiding	Werkwijze
Oplossingen afwegen en kiezen	Flappen en ophangmateriaal Post-its Stiften	Hang de flappen voor de les op in het lokaal	Start plenair met een voorbeeld van de toepassing voor- en nadelen en zet deze op de flap.
			Schrijf op de groene post-its de voordelen en op de roze post-its de nadelen. Plak ze op de flappen.
			Behandel eventuele vragen en aandachtspunten in de nabespreking. Tijdens de nabespreking staat iedereen dichtbij de flappen zodat het leesbaar is.

Werkvorm 4 Stellingdiscussie

Doelen	Materiaal	Voorbereiding	Werkwijze
Meningsvorming	Powerpoint (stelling laten zien) Social media heeft een slechte invloed op de jeugd	Computer + beamer aanzetten	Vraag iedere student zijn standpunt te bepalen op basis van voldoende argumenten en te gaan staan als hij het met de stelling een is.
		Denk vooraf na over je eigen standpunt m.b.t. de stelling	Als hij het niet met de stelling eens is blijft hij zitten.
			De groep voor-en tegenstanders gaan tegen over elkaar staan. Ze mogen elkaar uitdagen zonder de eigen mening op te dringen aan de ander. De docent heeft een bescheiden rol, maar kan zo nodig een samenvatting geven van de voors en tegens en conclusies hieruit trekken in de nabespreking.

Werkvorm 5 Denken, delen, uitwisselen

Doelen	Materiaal	Voorbereiding	Werkwijze
Samenwerken	Pen en papier	Opdracht lezen en uitleggen	De studenten bedenken in tweetallen veilige tips en wisselen dit met een ander tweetal uit. Na 5 minuten plenair bespreken
		Literatuur veilige tips voor het gebruik van social media bestuderen http://www.sevendays.nl/lifestyle/big-apps-are-watching-you	Schrijf de uitkomsten op het bord en laat ze er eventueel een foto van maken

Werkvorm 6 Drie vragen

Doelen	Materiaal	Voorbereiding	Werkwijze
Evalueren	Flappen en ophangmateriaal Post-its Stiften	Hang de flappen voor de les op in het lokaal	De studenten krijgen allemaal 3 post-its
		Schrijf de volgende vragen op drie verschillende flappen: 1. Welke gevoelens had je vandaag? 2. Wat heb je vandaag geleerd? 3. Wat ga je in de praktijk gebruiken?	Op deze post-its schrijven ze hun antwoord op de drie vragen die op de flappen staan.
			Als ze de antwoorden hebben opgeschreven, plakken ze de post-its op de flappen. Behandel eventuele vragen en aandachtspunten in de nabespreking. Tijdens de nabespreking staat iedereen dichtbij de flappen zodat het leesbaar is.

Theorie les 2: cyberpesten

Tips om Cyberpesten / Digitaal pesten te voorkomen

- Blijf altijd correct en beleefd in uw mails en berichten aan anderen en verstuur of post nooit foto's of teksten die anderen kunnen kwetsen, ook al zijn ze "grappig" bedoeld.
- Leer uw kinderen vanaf het begin om zich verantwoordelijk te gedragen op het internet, met respect voor alle andere gebruikers – net zoals in het echte leven.
- Geef nooit persoonlijke gegevens door van uzelf of van familie of vrienden aan iemand van wie u niet weet wat zijn of haar bedoelingen zijn.
- Wees voorzichtig met het gebruik van webcams: de persoon "aan de andere kant" kan zo foto's van u nemen zonder dat u het weet.
- Antwoord niet op e-mails of uitnodigingen vanwege onbekenden. Spreek erover met een volwassene in geval van problemen.

Cyberpesten – een elektronische variant van het "gewone" pesten – is doorgaans veel schadelijker en langduriger, doordat de kwetsende berichten en/of foto's bijna altijd en voor iedereen toegankelijk zijn. Hoewel de (vaak erg jonge) cyberpesters hun pesterijen zelf doorgaans beschouwen als een "grap" of onschuldige plagerij, zijn de psychologische gevolgen voor de slachtoffers niet te onderschatten en gaat het bovendien wel degelijk om een strafbaar feit.

Hoe kunnen we het best reageren in geval van cyberpesten / digitaal pesten?

- Reageer nooit op beledigende berichten; zo vermijdt u een escalatie en ontmoedigt u de cyberpester.
- Blokkeer de afzenders van dergelijke ongewenste berichten in uw contactenlijst op MSN.
- Als u via een publieke site, blog of chatroom wordt gepest, verander dan direct uw gebruikersnaam of schuilnaam en vraag de moderator of webmaster die berichten te blokkeren en/of te verwijderen.
- Maak indien nodig een nieuw e-mailadres aan en beperk de verspreiding ervan tot de personen die u volledig vertrouwt.
- Aarzel niet om aangifte te doen van cyberpesterijen en om klachten in te dienen bij de gerechtelijke politie.

Facebook en cyberpesten / digitaal pesten: vijf tips voor jongeren

De meeste jongeren surfen dagelijks op het internet – velen onder hen meer dan twee uur per dag – en Facebook is zeer populair. De beste manier om hen te beschermen tegen de risico's van cyberpesten – die zij zelf niet altijd goed inschatten – is preventie.
Herhaalde persoonlijke aanvallen op het internet zijn immers nog kwetsender dan de klassieke pesterijen, omdat ze op elk moment kunnen gebeuren en iedereen ze kan zien. We geven hier vijf tips mee voor jongeren om zichzelf beter te beschermen.

- Persoonlijke informatie: Kinderen en jongeren vergeten vaak dat hun persoonlijke informatie gemakkelijk misbruikt kan worden. Geef behalve je voornaam en je leeftijd geen enkele bijkomende informatie (volledige naam, echt adres, gsm-nummer enz.) op het web.
- Privacy-instellingen: Sociale netwerken stellen voor om de toegang tot het profiel van hun leden te beperken. Maak je account zo privé mogelijk.
- Discretie over het paswoord: Iedereen loopt het risico dat zijn of haar identiteit misbruikt wordt op internet. Geef nooit je paswoord door aan iemand anders, zelfs niet aan je vrienden.
- Bescherming van het privéleven: We kunnen niet verwachten dat onze persoonlijke ruimte wordt gerespecteerd als we dat zelf niet voor andere mensen doen. Denk dus twee keer na voor je iets publiceert dat iemand zou kunnen kwetsen. (stop pesten nu)

Vaak trekken alleen de meest dramatische incidenten van pesten en cyberpesten de aandacht van ouders en begeleiders. We denken daarbij aan jongeren die op school leerlingen neerschieten na maandenlang gepest geweest te zijn of bij zelfmoord van kinderen of tieners. Alleen bij ernstige gevallen van cyberpesten bijvoorbeeld bij doodsbedreigingen of bij het verspreiden van compromitterend fotomateriaal zien begeleiders pas de ernst van de situatie in. We mogen echter niet vergeten dat elke situatie van cyberpesten, ook de minder dramatische zoals het verspreiden van roddels of het verzenden van gemene boodschappen via e-mail of sms kwetsend kunnen zijn voor kinderen en het zelfvertrouwen van kinderen kunnen ondermijnen. Kinderen die van jongs af aan vaak gepest werden ondervinden daar hun hele leven lang moeilijkheden door : het gaat van schoolse problemen tot interpersoonlijke en relationele problemen en psychologische stresstoestanden. Het moet een onderliggende reactie van ouders en begeleiders zijn dat ze elke vorm van pesten hoe minimaal ook zeer ernstig moeten nemen en er alles aan moeten doen om het pestgedrag te verminderen.

Zelfs minder dramatische incidenten van cyberpesten kunnen leiden tot depressies, angst en leerproblemen. Wanneer kinderen online roddels over elkaar vertellen of pestberichtjes sturen, classificeren ouders dit vaak als onschuldig kindergedrag wat bij de leeftijd hoort en geven ze kinderen de boodschap het maar te negeren. Amerikaans onderzoek (Manke, B., 2005) meldt dat in de VS vele ouders allerlei programma's installeren om bijvoorbeeld kinderen af te houden van expliciet seksueel materiaal, maar slechts weinig ouders praten met kinderen wanneer er sprake is van pesten, specifiek cyberpesten. Uit dit onderzoek bleek dat verschillende kinderen met cyberpesten geconfronteerd werden, maar dat slechts een kleine minderheid met die klachten naar ouders of leerkrachten stapte. Kinderen hadden door de beperkte respons van hun begeleiders geleerd om dit soort problemen voor hen te houden. Sommige kinderen hadden het gevoel dat zij zelf oorzaak waren van het cyberpesten en durfden daarom hun begeleiders niet in te schakelen. Soms waren ze immers zelf begonnen met het versturen van haat- emails of pestsms'jes.

Daarnaast bleek dat een aantal psychosociale klachten ook vooraf ging aan gepest worden. Kinderen met depressieve klachten hadden een significant grotere kans om vervolgens gepest te worden op de meting 6 maanden later, dit was ook significant voor angstige kinderen. Zijn conclusie was dat veel psychosomatische en psychosociale gezondheidsklachten volgen na een periode van gepest worden. Deze bevinding benadrukt het belang voor artsen en gezondheidszorgmedewerkers om na te gaan of pesten een bijdragende factor is in het geval een kind dergelijke klachten aangeeft. Verder laten zij resultaten zien dat angstige en depressieve kinderen een groter risico lopen om vervolgens ook gepest te worden. Omdat gepest worden een nadelig effect kan hebben op de pogingen van kinderen om te gaan met hun angst of depressie, dient overwogen te worden om deze kinderen sociale vaardigheden te leren die hen weerbaarder maken tegen pestgedrag.

De gevolgen van pesterijen mogen niet geminimaliseerd worden. Een kind dat gepest wordt, blijft zijn verdere leven vaak met sociale en emotionele problemen kampen. Pesten is hoe dan ook niet goed voor zijn welzijn en zelfvertrouwen en daarom is het nodig om pesten zo snel mogelijk een halt toe te roepen. Als pesterijen lang aanslepen, kunnen ze leiden tot depressies en in de ergste gevallen zelfs tot zelfmoordgedachten en zelfmoord. (Cyberpesten doe je niet)

Lesformulier cyberpesten

Onderwerp van de workshop	**Cyberpesten**
Aantal deelnemende leerlingen	***Advies: niet te grote groepen***
Opleidingsniveau	***MBO, niveau 2, 3 en 4***
Tijdsduur	***Zelf in te vullen***

Beginsituatie:

- Het onderwerp is redelijk bekend bij de studenten.
- Dit is de 2e workshop in een reeks van 3 met als thema social media.
- De groep studenten maakt dagelijks gebruik van social media.

Algemene doelen voor de workshop:

- De student weet de betekenis van de begrippen cyberpesten, sexting en grooming en kan de gevaren van social media benoemen.
- De student krijgt inzicht in zijn eigen gedrag in het gebruik van social media.
- De student kan zijn eigen grenzen bewaken en aangeven in het gebruik van social media.
- De student kan op een verantwoorde manier met social media omgaan.

Doelen voor de workshop cyberpesten:

- De student kan in eigen woorden uitleggen wat cyberpesten betekent.
- De student kan samenwerken en durft hierbij zijn eigen mening te geven.

Inhoud:

1. Korte introductie van de inhoud van de workshops: doelen van deze workshop en beginsituatie peilen.
2. Theorie en filmpjes met koppeling aan opdracht
3. Plenaire terugkoppeling
4. Evaluatie van de workshop

Tijd	Werkvormen	Inhoud	Wat doe ik	Wat doet de deelnemer	Materiaal/actie
10 min.	Opening/welkom		Begroet de deelnemers bij binnenkomst en leg contact met hen door ze individueel aan te spreken. Sta bij de deur.	Deelnemers komen binnen en zoeken een plaats	
5 min.	Werkvorm: Onderwijsleergesprek Start workshop, plenair Introductie van de inhoud van de workshop. Uitleg doelen van de workshop. Beginsituatie peilen.	Programma van deze bijeenkomst. De doelen van deze bijeenkomst. Beginsituatie peilen	Kijk rond en maak oogcontact. Benoem dat we gaan beginnen met de workshop en vraag aandacht. Geef ruimte voor het stellen van vragen. Sta kort stil bij de vorige les en vraag of ze nog iets kwijt willen of een vraag hebben.	Luisteren, individueel Actief meedenken Vragen stellen	Powerpoint
10 min.	Werkvorm 1: Actualiteit Voorkennis activeren d.m.v. filmpje	Jongeren vertellen hun ervaringen met cyberpesten. http://www.youtube.com/watch?v=2RN8kYoM1GY	Wacht totdat iedereen stil is en klik op afspelen. Na het filmpje vraag je wie er op wil reageren. Luister en vraag door. Geef willekeurig een beurt.	Luisteren, individueel. Actief meedenken. Doen mee aan de discussie.	Powerpoint, yotube
15 min.	Werkvorm 2: Individuele opdracht (bewustwording)	De student beantwoord individueel de volgende vragen: • Wat is cyberpesten volgens jou? • Kun je een voorbeeld noemen? • Heb je het zelf wel eens meegemaakt? • Zo ja, op wat voor manier en wat deed het met je? • Heb je hulp gevraagd? • Weet je bij wie je op school terecht kan? • Heb je zelf wel eens iemand gepest via social media?	Na ongeveer 10 minuten plenair bespreken. vraag door en geef willekeurig een beurt. Bewaak nauwkeurig wat er in de klas gebeurd omdat het ervaringen of herinneringen kan los maken bij studenten die gepest zijn. Heb hier aandacht voor.	Luisteren, individueel Actief meedenken Vragen stellen	Powerpoint

10 min.	Werkvorm 3: Filmpje + onderwijsleergesprek	Laat het filmpje zien https://www.youtube.com/watch?v=y4-i4muiovs&feature=youtu.be De studenten geven antwoord op de volgende vraag. *Stel je hebt kinderen. Wat voor regels zou jij in de rol van ouder/opvoeder geven als het gaat om gebruik van social media?*	Vraag stilte en laat het filmpje zien. Stel de vraag en geef willekeurig een beurt. De student krijgt ruimte om te reageren. Vraag door. Vraag indien gewenst aan de groep of zij het met dit antwoord eens zijn of vraag waarom ze het er niet mee eens zijn	Luisteren, Actief meedoen.	Powerpoint, youtube
30 min.	Werkvorm 4: Stillewanddiscussie	De stillewanddiscussie is een schriftelijke discussie aan de hand van aanvulzinnen of stellingen over een thema in dit geval over cyberpesten. Aanvulzinnen: • Cyberpesten overkomt alleen jongeren die geen zelfvertrouwen hebben omdat… • Als je via social media wordt gepest heb je er zelf om gevraagd omdat… • Cyberpesten zegt iets over de persoon die dat doet omdat… • Als ik via social media wordt gepest vraag ik hulp omdat…	In de klas hangen vier flappen met aanvulzinnen. De studenten schrijven zijn/haar reactie op de flap. Mag ook een symbool of tekening zijn. Naderhand gaan we plenair discussiëren.	Luisteren, actief meedoen	4 flappen met aanvulzinnen.
10 min.	Werkvorm 5: Drie vragen Evaluatie	Welke gevoelens had je vandaag? Wat heb je vandaag geleerd? Wat ga je in de praktijk gebruiken?	Vraag de studenten wat ze van deze workshop vonden. Bedank ze voor hun openheid en wens ze een fijne dag.	Luisteren. Actief meedenken.	3 flappen en post-its.

Les 2 social media: cyberpesten

Werkvorm 1 Actualiteit

Doelen	Materiaal	Voorbereiding	Werkwijze
Activerende opening	http://www.youtube.com/watch?v=2RN8kYoM1GY	Computer en beamer aanzetten	Laat het filmpje zien
Voorkennis inventariseren			Vraag de studenten wat ze er van vinden en wat het verband met het onderwerp zou kunnen zijn
Ervaringen uitwisselen			Vraag zo nodig door als de studenten een kort antwoord geven

Werkvorm 2 Individuele opdracht

Doelen	Materiaal	Voorbereiding	Werkwijze
Nadenken over eigen situatie	Powerpoint	Computer en beamer aanzetten	De student beantwoord individueel de vragen
Bewustwording		Nadenken over je eigen situatie of ervaringen	Na 10 minuten plenair bespreken.
			Indien gewenst doorvragen of een ander de beurt geven en vragen om een aanvulling van het eerder gegeven antwoord

Werkvorm 3 Onderwijsleergesprek

Doelen	Materiaal	Voorbereiding	Werkwijze
Kennis en inzicht verwerven	Powerpoint	Computer en beamer aanzetten	Stel de vraag, laat ze 2 minuten nadenken en het antwoord op schrijven.
		Theorie bestuderen http://www.sevendays.nl/lifestyle/wat-kun-je-doen-als-je-gepest-wordt Zo voorkom je cyberpesten/dit kun je doen als je toch wordt gepest http://www.pestweb.nl/tips-2/	Geef willekeurig een beurt en vraag door
			Geef na enige tijd antwoord vanuit de theorie en ga door met de volgende vraag die aansluit op de eerste vraag

Werkvorm 4 Stillewanddiscussie

Doelen	Materiaal	Voorbereiding	Werkwijze
Meningsvorming	Flappen met aanvulzinnen of stellingen Ophangmateriaal	Zet op de vier flappen de aanvulzinnen	Introduceren opdracht: deze discussievariant is vooral bedoeld om elkaar inzichten, gevoelens en standpunten mee te delen
		1. Cyberpesten overkomt alleen jongeren die geen zelfvertrouwen hebben omdat… 2. Als je via social media wordt gepest heb je er zelf om gevraagd omdat… 3. Cyberpesten zegt iets over de persoon die dat doet omdat… 4. Als ik via social media wordt gepest vraag ik hulp omdat…	Licht de regels toe en benadruk de vrije inzichten Iedereen mag zijn reactie op de aanvulzin of stelling op de flap schrijven, maar wel kort en bondig
		Hang de flappen op voldoende afstand van elkaar	Ook een symbool of tekening levert goede variatie op. De inbrenger moet zich er echter wel van bewust zijn dat er dan meer uitleg nodig is. Iedereen mag reageren op uitlatingen van anderen, zowel bevestigend als kritisch Iedereen bepaalt zelf in hoeverre hij kan of wil discussiëren hierover Geef als alle flappen voldoende uitgewerkt zijn, een korte samenvatting en vul aan met enkele belangrijke conclusies

Werkvorm 5 Drie vragen

Doelen	Materiaal	Voorbereiding	Werkwijze
Evalueren	Flappen en ophangmateriaal Post-its Stiften	Hang de flappen voor de les op in het lokaal	De studenten krijgen allemaal 3 post-its
		Schrijf de volgende vragen op drie verschillende flappen: 1. Welke gevoelens had je vandaag? 2. Wat heb je vandaag geleerd? 3. Wat ga je in de praktijk gebruiken?	Op deze post-its schrijven ze hun antwoord op de drie vragen die op de flappen staan.
			Als ze de antwoorden hebben opgeschreven, plakken ze de post-its op de flappen. Behandel eventuele vragen en aandachtspunten in de nabespreking. Tijdens de nabespreking staat iedereen dichtbij de flappen zodat het leesbaar is.

Theorie les 3: sexting en grooming

Wat is sexting?
"Sexting" bestaat uit de Engelse woorden "sex" en "texting" (dit laatste woord betekent: sms'en). Sexting is het sturen van seksueel getinte berichten of pikante foto's of video's, meestal via je mobiele telefoon. Het is natuurlijk best spannend om aan sexting te doen met je vriend of vriendin. Maar het is niet zonder risico's, want stel dat de relatie uitgaat? Als je ex kwade bedoelingen heeft, kan deze je foto's en filmpjes gemakkelijk op internet zetten. De hele wereld kan deze dan zien. Dat kan nooit je bedoeling geweest zijn.

TIP: laat je niet verleiden tot het versturen van sexy foto's en filmpjes. Als je het toch doet, doe het dan slim en verstuur niets met je gezicht in beeld. Een foto of video die op internet staat, gaat daar nooit meer vanaf en kan je je hele leven lang achtervolgen. (Politie waakzaam en dienstbaar)

Wat is grooming?
Grooming' is de Engelse term voor 'versieren' of 'iemand opmaken'. Op het internet wordt onder grooming verstaan: het benaderen van en contact leggen met kinderen door een volwassene, met als uiteindelijke doel het mogelijk maken van seksueel contact door de seksuele drempels en remmingen van het kind te verlagen. Grooming is resumerend digitaal kinderlokken.
Grooming is in Nederland sinds 1 januari 2010 wettelijk verboden.

De groomer doet zich vaak voor als een leuke jongen of populair meisje en probeert op die manier online in contact te komen met jonge meisjes via social media. De 'groomer' probeert vertrouwen te winnen door te chatten over iets dat jullie gemeen hebben. Misschien is hij net als jij ook fan van een bepaalde zanger, beoefent hij dezelfde sport of heeft hij dezelfde hobby (het kan ook een 'zij' zijn natuurlijk). In werkelijkheid is dat niet zo. Misschien heeft hij die informatie gezien op jouw profiel en maakt hij daar misbruik van. Tijdens het chatten zul je het misschien niet zo snel door hebben, maar de 'groomer' verzamelt daarmee veel informatie van je die hem helpt om jou in het gesprek te laten merken dat hij jou begrijpt. De gesprekken zijn leuk, grappig en geven je een goed gevoel, want het is fijn om met iemand te kunnen praten. Op een bepaald moment gaat het gesprek over seks en kun je de vraag krijgen om je voor de webcam uit te kleden. Of misschien ergens af te spreken om seks te hebben. Grooming is verboden. Hiermee is het strafbaar voor volwassenen om via chatsites kinderen te benaderen om afspraken met hen te maken voor het hebben van (cyber)seks. (Stoploverboysnu)

http://www.nrc.nl/next/2015/07/29/wat-kunnen-ouders-doen-1519146
In deze link staan tips voor opvoeders hoe om te gaan met grooming oftewel digitaal kinderlokken.

Lesformulier Sexting & grooming

Onderwerp van de workshop	**Sexting & grooming**
Aantal deelnemende leerlingen	***Advies: niet te grote groepen***
Opleidingsniveau	***MBO, niveau 2, 3 en 4***
Tijdsduur	***Zelf in te vullen***

Beginsituatie:

- Het onderwerp is redelijk nieuw voor de studenten.
- Dit is de 3e workshop in een reeks van 3 met als thema: Social Media.
- De groep studenten maakt dagelijks gebruik van Social Media.

Algemene doelen voor de workshop:

- De student weet de betekenis van de begrippen cyberpesten, sexting en grooming en kan de gevaren van social media benoemen.
- De student krijgt inzicht in zijn eigen gedrag in het gebruik van social media.
- De student kan zijn eigen grenzen bewaken en aangeven in het gebruik van social media.
- De student kan op een verantwoorde manier met social media omgaan.

Doelen voor de workshop sexting & grooming:

- De student kan in eigen woorden uitleggen wat de begrippen sexting en grooming betekenen.
- De student kan samenwerken en durft hierbij zijn eigen mening te geven.

Inhoud:

5. Korte introductie van de inhoud van de workshops: doelen van deze workshop en beginsituatie peilen.
6. Theorie en filmpjes met koppeling aan opdracht
7. Plenaire terugkoppeling
8. Evaluatie van de workshop

Tijd	Werkvormen	Inhoud	Wat doe ik	Wat doet de deelnemer	Materiaal/actie
10 min.	Opening/welkom		Begroet de deelnemers bij binnenkomst en leg contact met hen door ze individueel aan te spreken. Sta bij de deur.	Deelnemers komen binnen en zoeken een plaats	
5 min.	Werkvorm: Onderwijsleergesprek Start workshop, plenair Introductie van de inhoud van de workshop. Uitleg doelen van de workshop. Beginsituatie peilen.	Programma van deze bijeenkomst. De doelen van deze bijeenkomst. Beginsituatie peilen	Kijk rond en maak oogcontact. Benoem dat we gaan beginnen met de workshop en vraag aandacht. Geef ruimte voor het stellen van vragen. Sta kort stil bij de vorige les en vraag of ze nog iets kwijt willen of een vraag hebben.	Luisteren, individueel Actief meedenken Vragen stellen	Powerpoint
10 min.	Werkvorm 1: Actualiteit Voorkennis activeren d.m.v. filmpje	Sexting http://www.youtube.com/watch?v=zqXRFu1PY2Q	Wacht totdat iedereen stil is en klik op afspelen. Na het filmpje vraag je wie er op wil reageren. Luister en vraag door. Geef willekeurig een beurt.	Luisteren, individueel. Actief meedenken.	Powerpoint, youtube
15 min.	Werkvorm 2: Onderwijsleergesprek	Stel je hebt een relatie, bent dolverliefd en gaat daar helemaal in op. Je vertrouwt diegene helemaal. Hij/zij vraagt je een naaktfoto te sturen. Wat zou je doen en waarom?	De studenten schrijven hun reactie op. Daarna gaan we het plenair bespreken. Geef willekeurig een beurt en let op de studenten die minder aan het woord zijn. Deze studenten geef je een gerichte beurt.	Luisteren, individueel Actief meedenken Vragen stellen	Powerpoint
30 min.	Werkvorm 3: Stellingdiscussie	Stelling: als je slachtoffer wordt van sexting is dat je eigen schuld!	De studenten die het met de stelling eens zijn gaan staan en de studenten die het niet met de stelling eens zijn blijven zitten. Zet	Luisteren, Actief meedoen aan de	Powerpoint

			de studenten tegenover elkaar. Laat ze willekeurig hun standpunt verdedigen en vraag door. Let op: er is geen antwoord goed of fout! Het gaat bij deze opdracht om de eigen mening van de student. De medestudenten respecteren de meningen van elkaar. Aan het einde de discussie samenvatten en indien mogelijk een conclusie trekken.	discussie, eigen mening geven.	
15 min.	Werkvorm 4: Actualiteit Voorkennis activeren d.m.v. filmpje	Grooming http://www.youtube.com/watch?v=I6AUVe3_DEo	Wacht totdat iedereen stil is en klik op afspelen. Na het filmpje vraag je wie er op wil reageren. Luister en vraag door. Geef willekeurig een beurt.	Luisteren, individueel. Actief meedenken.	Powerpoint, youtube
10 min.	Werkvorm 5: Onderwijsleergesprek/ ervaringsleren	Vanuit mijn werkervaring bij Fier Fryslân vertel ik iets over: • Loverboys • Slachtoffers • Gevolgen • Zelfbeeld	Vraag aandacht en stilte. Leg verbinding met de onderwerpen sexting & grooming door voorbeelden te noemen uit de praktijk. Geef ruimte voor reacties en vragen.	Luisteren en actief meedoen door vragen te stellen.	Powerpoint
10 min.	Werkvorm 6: Casus	“Ik heb aan een jongen die ik via het internet ken veel informatie over mijzelf gegeven. Ik heb hem mijn problemen en geheimen verteld. Ik heb hem foto’s van mijzelf laten zien. Ik heb hem ook verteld op welke sportclub ik zit en op welke dag ik train. Dat was misschien niet zo handig, maar ik heb er verder niet bij nagedacht. Deze jongen word steeds dwingender en wil met mij afspreken. Hij vindt dat we bij elkaar horen en wil dat ik zijn	Vraag een student de casus hardop voor te lezen. De andere studenten zijn stil, lezen mee en luisteren. Na het voorlezen vraag je de studenten hun antwoord op te schrijven. Daarna mogen ze hun antwoord met de buurman of buurvrouw uitwisselen en vervolgens bespreken we de casus plenair. Geef willekeurig een beurt	Lezen, nadenken, actief meedoen.	Powerpoint

		vriendin ben. Nu staat hij mij dus vaak op te wachten bij mijn trainingen. Ik durf er niet meer heen te gaan. Ik durf het ook aan niet aan mijn ouders te vertellen. Wat moet ik nu?”	en vraag door. Laat andere studenten reageren een aanvullen. Indien nodig geef je gericht een beurt aan studenten die minder aan het woord zijn.		
10 min.	Werkvorm 7: Informatie geven	Ik geef informatie en leg uit wat ze op de websites kunnen vinden. www.qpido.nl www.fierfryslan.nl (anoniem chatten) www.meldknop.nl www.pestweb.nl	Laat de studenten de namen van de websites opschrijven of ze maken er een foto van. Staan ook in de leerlingenhandleiding	Luisteren en ruimte voor vragen.	Powerpoint
10 min.	Werkvorm 8: Evalueren	• Hoe denk je nu over je eigen gebruik en gedrag van social media? • Wat heb je geleerd? • Wat ga je nu anders doen? Evaluatieformulier door studenten laten invullen. Zie docentenhandleiding.	Vraag de studenten de antwoorden op te schrijven zodat ze er over na kunnen denken. Na 5 minuten plenair bespreken.	Nadenken en actief meedoen.	Powerpoint
5 min.	Werkvorm 9: Jubel -en Klaagmuur Feedback	De studenten schrijven op een post-its wat niet goed ging of beter zou kunnen (Klaagmuur) en op een andere post-its wat goed ging en wat ze leuk vonden en hebben geleerd (Jubelmuur).	Leg de werkwijze uit. Bedank de studenten voor hun openheid en deelname aan de workshop.	Luisteren. Actief meedenken en doen.	2 flappen en post-its.

- Na de laatste workshop schrijven de studenten een reflectieverslagen en maken de opdracht een ‘Blog schrijven’. (Pagina 57 en 58)

Les 3 social media: sexting en grooming

Werkvorm 1 Actualiteit

Doelen	Materiaal	Voorbereiding	Werkwijze
Activerende opening	http://www.youtube.com/watch?v=zqXRFu1PY2Q	Computer en beamer aanzetten	Laat het filmpje zien
Voorkennis inventariseren		Theorie bestuderen http://www.sevendays.nl/lifestyle-nieuws/hoe-herken-je-een-nepprofiel	Vraag wat de studenten van het filmpje vinden en wat het verband met het onderwerp zou kunnen zijn
Ervaringen uitwisselen			Vraag zo nodig door als de studenten een kort antwoord geven

Werkvorm 2 Onderwijsleergesprek

Doelen	Materiaal	Voorbereiding	Werkwijze
Kennis en inzicht verwerven	Powerpoint (zie J-schijf)	Computer en beamer aanzetten	Stel je hebt een relatie, bent dolverliefd en gaat daar helemaal in op. Je vertrouwt diegene helemaal. Hij/zij vraagt je een naaktfoto te sturen. Wat zou je doen en waarom?
			Geef willekeurig een beurt, vraag door. Let hierbij op studenten die minder aan het woord zijn.
			Geef na enige tijd het antwoord vanuit de theorie en ga door met de volgende vraag die op de eerste aansluit.

Werkvorm 3 Stellingdiscussie

Doelen	Materiaal	Voorbereiding	Werkwijze
Meningsvorming	Powerpoint (zie J-schijf) Stelling laten zien	Computer en beamer aanzetten	Vraag iedere student zijn standpunt te bepalen op basis van voldoende argumenten en te gaan staan als hij het met de stelling een is.
	Voldoende ruimte, indien nodig tafels en stoelen aan de kant	Denk na over je eigen standpunt met betrekking tot de stelling	Als hij het niet met de stelling eens is blijft hij zitten De groep voor- en tegenstanders gaan tegen over elkaar staan. Ze mogen elkaar uitdagen zonder de eigen mening op te dringen aan de ander
			De docent heeft een bescheiden rol, maar kan zo nodig een samenvatting geven van de voors en tegens en conclusies hieruit trekken in de nabespreking.

Werkvorm 4 Actualiteit

Doelen	Materiaal	Voorbereiding	Werkwijze
Activerende opening	http://www.youtube.com/watch?v=I6AUVe3_DEo	Computer en beamer aanzetten	Laat het filmpje zien
Voorkennis inventariseren			Vraag wat de studenten van het filmpje vinden en wat het verband met het onderwerp zou kunnen zijn
Ervaringen uitwisselen			Vraag zo nodig door als de studenten een kort antwoord geven

Werkvorm 5 Onderwijsleergesprek - zelfbeeld

Doelen	Materiaal	Voorbereiding	Werkwijze
Kennis en inzicht verwerven	Powerpoint (zie J-schijf)	Computer en beamer aanzetten	Geef willekeurig een beurt, vraag door. Let hierbij op studenten die minder aan het woord zijn.
	Vragen die je zou kunnen stellen als het gaat om het zelfbeeld van een jongere zijn: 1. Noem eens 2/3 eigenschappen of dingen waar je trots op bent; 2. Noem eens 2/3 dingen die je leuk vindt aan je jezelf; 3. Als ik een vriend/vriendin zou vragen wat hij/zij leuk aan jou vindt wat zou diegene dan antwoorden?	Vanuit mijn werkervaring geef ik een aantal praktijkvoorbeelden over loverboys, slachtoffers en wat het zelfbeeld hiermee te maken heeft.	Geef na enige tijd het antwoord vanuit de theorie en ga door met de volgende vraag die op de eerste aansluit.
	Je kunt er ook voor kiezen om er een lesuur aan te besteden door bijvoorbeeld het maken van een collage met afbeeldingen en teksten. Een pas-spiegel is een goed hulpmiddel om je zelfbeeld te omschrijven. (opdracht voor thuis)		In de praktijk blijkt dat veel jongeren maar ook volwassenen hier geen antwoord op kunnen geven. Hier zou je tijdens een aparte les aandacht aan kunnen besteden bijvoorbeeld met behulp van het kwaliteitenspel.

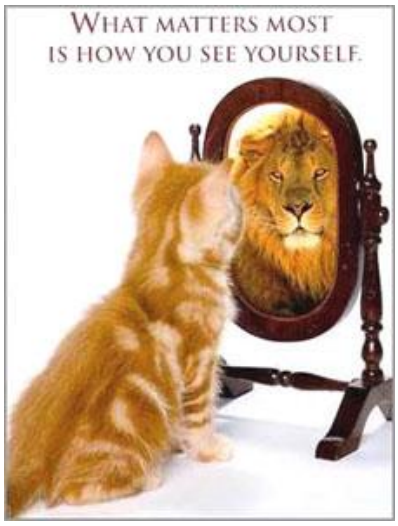

Werkvorm 6 Casus - internetcontact

Doelen	Materiaal	Voorbereiding	Werkwijze
Problemen bespreekbaar maken	Powerpoint (zie J-schijf) Casus met opdracht	Computer en beamer aanzetten	Laat een student de casus hardop voorlezen
		Casusmateriaal op schrift zetten Casus lezen	Zorg dat de casus een duidelijk vraag of opdracht heeft
Ervaringen uitwisselen			Laat de studenten met hun buurman overleggen Zorg voor voldoende tijd voor de plenaire nabespreking

Werkvorm 7 Informatie

Doelen	Materiaal	Voorbereiding	Werkwijze
Informatie	Powerpoint (zie J-schijf)	Computer en beamer aanzetten	Aan het einde van de lessenserie geef je informatie over de onderwerpen. Je vertelt iets over de verschillende websites en wat ze daar kunnen vinden. Adviseer de studenten om eens een kijkje te gaan nemen op de websites.
Kennisoverdracht	www.qpido.nl www.fierfryslan.nl www.meldknop.nl www.pestweb.nl http://www.sevendays.nl/mediawijsheid	Vooraf zelf de websites bekijken/lezen	Benoem dat eventuele vragen tijdens de volgende les besproken kunnen worden.

Werkvorm 8 Evaluatie

Doelen	Materiaal	Voorbereiding	Werkwijze
Evalueren	Powerpoint (zie J-schijf)	Computer en beamer aanzetten	Hoe denk je nu over je eigen gebruik en gedrag van social media? Wat heb je geleerd? Wat ga je nu anders doen?
Zijn de leerdoelen behaald	Evaluatieformulier door studenten laten invullen (zie docentenhandleiding)		
Ervaringen uitwisselen			

Werkvorm 9 Jubel –en Klaagmuur

Doelen	Materiaal	Voorbereiding	Werkwijze
Feedback	Flappen en ophangmateriaal Post-its		De studenten schrijven op een post-it wat niet goed ging of beter zou kunnen (Klaagmuur)
			Op een andere post-it schrijven ze wat goed ging, wat ze leuk vonden en hebben geleerd (Jubelmuur).

Toetsvorm

In de meeste MBO opleidingen is reflecteren een onderdeel van het individuele leerproces. Het hoort bij de professionele ontwikkeling (beroepshouding). Immers als je weet wat je kwaliteiten en valkuilen zijn kun je deze bewust inzetten. Reflecteren is een manier om te leren en dus ook een manier om te toetsen. Het gaat hierbij om het aanleren van vaardigheden die je nodig hebt in een beroepssituatie.

Maar wat is nu eigenlijk reflecteren?
Heel kort gezegd kijk je terug op een opdracht die je hebt uitgevoerd en stelt jezelf de vraag hoe dit is gegaan. Dit kun je doen met behulp van verschillende reflectiemodellen. Door te reflecteren vergroot je zelfkennis, ben je je bewust van de emoties die in bepaalde situaties bij jou een rol spelen en krijg je inzicht in hoe je daarnaar handelt.

Reflecteren is een manier van leren.

Reflecteren is een vorm van houdingsleren; het is een manier om over jezelf te leren. Door te reflecteren weet je wie je bent, wat je motiveert, wat je gemakkelijk afgaat en waar nog uitdagingen voor jou liggen. Reflectie kan je daarom helpen om voor de toekomst verbeterpunten mee te nemen waardoor je steeds bewuster zult leren handelen zodat je jezelf kunt verbeteren. [1]

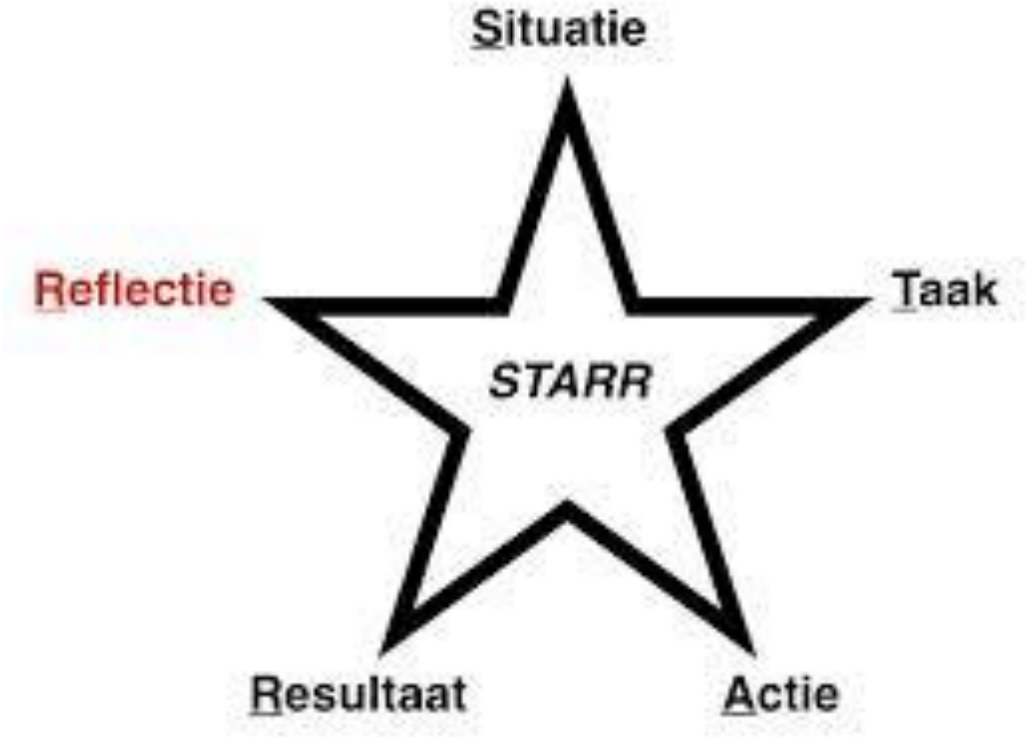

[1] Carrièretijger

Binnen de meeste opleidingen wordt gebruik gemaakt van de STARRT methode. Deze methode ziet er als volgt uit:

Situatie

- Beschrijf de situatie
- Wie waren de betrokkenen?
- Waar speelde het zich af?

Taak

- Wat was je taak in de situatie?
- Wat was je doel?
- Wat was je voornemen?
- Wat werd er van je verwacht?
- Wat moest je doen?

Actie

- Wat heb je daadwerkelijk gedaan?
- Hoe heb je dat aangepakt?
- Wat dacht je, wat zei je en wat zag je voor je?
- Wat voelde je?
- Wat was precies jouw aandeel of inbreng?

Resultaat

- Wat was het gevolg van je actie?
- Wat was het resultaat in die situatie?

Reflectie

- Hoe kijk je er op terug?
- Welke conclusies trek je hieruit?
- Wat heb je er van geleerd?
- Wat ga je ermee doen?
- Wat zegt dit over je competentie in deze situatie?

Transfer

- Wat ga je gebruiken van wat je hebt geleerd?
- Hoe ga je dat dan aanpakken?

Opdracht

De studenten die hebben deelgenomen aan de lessenserie social media schrijven een reflectieverslag aan de hand van de STARRT methode.
Het doel is bewustwording van het eigen gebruik en inzicht krijgen in eigen gedrag.
Het resultaat is bewuster omgaan met het gebruik van social media en de manier waarop je het wilt gebruiken.

Beoordeling: voldoende/goed

Eindopdracht Blog

Je hebt nu minstens drie lessen achter de rug over social media. Daarin hebben we het onder andere gehad over privacy & gevaren en cyberpesten. In deze opdracht ga je nadenken over de rol van sociale media in jouw privéleven en jouw toekomstige beroep. Via een “Blog” zul je hier een antwoord op geven. In een Blog geef je met name jouw visie/mening op een onderwerp. De blog wordt beoordeeld (zie beoordelingsformulier).

Eindopdracht: Blog schrijven

http://www.versiox.nl/blog/hoe-schrijf-ik-een-blogartikel

Onderwerp: *sociale media in mijn leven*

Bedenk een pakkende titel waarin je laat zien hoe je over het opdracht denkt.

Beschrijf in ieder geval de volgende onderwerpen in je blog:

- De rol van sociale media in jouw leven: privé en werk (stage)
- Wat zijn volgens jou de positieve en negatieve kanten van sociale media voor jongeren?
- Welke sociale media spelen een rol in jouw toekomstige werkveld/beroep?
- Eindconclusie: wat is jouw advies/standpunt met betrekking tot sociale media?

Let er op dat je tenminste twee afbeeldingen toevoegt. Het liefst toegespitst op jouw toekomstige beroep.

De blog moet 1,5 tot 2 A-4tjes bevatten, lettertype Arial 12. De blog moet een inleiding, kern en slot bevatten.

Ook moet je bronnen vermelden volgens de APA-norm (niveau 3/4)
http://www.afstudeerbegeleider.nl/scriptie-hulp/apa-normen-scriptie/

De opdracht wordt in Google Classroom toegevoegd aan de lesgroep Project. Laat je blog lezen door een medestudent en vraag hem/haar feedback (tenminste twee tips en tops). Lever de opdracht in.

Beoordelingsformulier Blog

Naam student :
Klas :
Datum :
Docent :

Onderdeel	Punten	Behaalde punten
Bedenk een pakkende titel waarin je laat zien hoe je over het onderwerp denkt.	1 punt	
De rol van sociale media in jouw leven: privé en werk	1 punt	
Positieve en negatieve kanten van sociale media	2 punten	
Welke sociale media spelen een rol in jouw toekomstige werkveld?	1 punt	
Eindconclusie: wat is jouw advies/standpunt m.b.t. social media?	2 punten	
Twee afbeeldingen	2 punten	
De blog moet 1,5 tot 2 A-4tjes bevatten, lettertype Arial 12. De blog moet een inleiding, kern en slot bevatten. Bronnen vermelden volgens APA-norm (niveau 3/4)	1 punt	
Laat je blog lezen door een medestudent en vraag hem/haar feedback (tenminste 2 tips en 2 tops)	1 punt	
Totaal aantal punten		

0 – 5 punten = onvoldoende
6 – 7 punten = voldoende
8 – 10 punten = goed

Beoordeling =
Korte toelichting:

Handtekening docent

Evaluatie

Met deze vragenlijst willen wij te weten komen hoe je de workshops hebt ervaren. Na de verwerking zullen we de gegevens gebruiken om de lessenreeks eventueel te herzien. Daarom de vragen zo zorgvuldig mogelijk beantwoorden!

Alvast bedankt voor je medewerking!

---

01. Naam docent(en) :…….

Tenzij anders is aangegeven geldt bij de volgende vragen:
1 = onvoldoende
2 = matig
3 = voldoende
4 = goed
5 = zeer goed
6 = niet van toepassing

	1	2	3	4	5	6
02. Hoe vind je de werkvormen van de workshops?	○	○	○	○	○	○
03. In welke mate waren de workshops afwisselend genoeg?	○	○	○	○	○	○
04. Heb je voldoende informatie gekregen om de opdracht uit te voeren?	○	○	○	○	○	○
05. Heb je meer inzicht gekregen van de betreffende problematiek, door het volgen van de workshops?	○	○	○	○	○	○
06. Hoe heb je de begeleiding van de docent(en) ervaren?	○	○	○	○	○	○
07. Heeft deze workshop je geholpen bij je studie?	○	○	○	○	○	○
08 Was de instructie van de docent(en) duidelijk?	○	○	○	○	○	○
09. In welke mate hebben de workshops jou geïnspireerd?						
a) Workshop 1 privacy & gevaren	○	○	○	○	○	○
b) Workshop 2 cyberpesten	○	○	○	○	○	○
c) Workshop 3 sexting en grooming	○	○	○	○	○	○

Opmerkingen:

Nawoord

Tijdens het ontwikkelen van de lessenreeks social media heb ik geprobeerd om zoveel mogelijk aan te sluiten bij de leefwereld van de student. Mijn kennis en praktijkvoorbeelden vanuit de (jeugd)hulpverlening heb ik in de lessenreeks verwerkt.

Ik hoop dat de docentenhandleiding voldoende informatie geeft om de lessenreeks goed uit te kunnen voeren.

Ik blijf verantwoordelijk voor de lessenreeks en zal hem blijven actualiseren.

Bibliografie

- Bijkerk, L., & Heide van der, W., *Het gaat steeds beter!* (1e druk 2007; Houten)
- Ebbens, S., & Ettekoven, S., *Effectief leren* (3e druk; Groningen/Houten)
- Delfos, M.(1999, 2002, 2003). *Ontwikkeling in vogelvlucht.* Lisse: Swets & Zeitlinger.
- Hoogeveen, P., & Winkels, J., *Het didactische werkvormenboek* (8e druk; Assen)
- Marzano, R., & Miedema, W. (2010) *Leren in 5 dimensies.* Assen: Koninklijke Van Gorcum.
- Nelis, H., & Sark van, Y. (2009, 2010) *Puberbrein.* Utrecht: Kosmos Uitgevers.

Websites
www.kennisnet.nl
www.leraar24.nl
www.nrc.nl
www.pestweb.nl
www.socialmediainhetmbo.nl
www.mediaenmaatschappij.nl
www.stoploversboys.nu